

toelichting

---

1. INLEIDING	blz.	2
1.1. Het plangebied en de vigerende planregeling		2
1.2. Planmotieven		2
1.3. Bovengemeentelijk beleid		4
1.4. Plandoelen		9
2. LANDSCHAP EN NATUUR		11
2.1. Beschrijving van het landschap en de landschaps- structuur		11
2.2. Ontwikkelingen		23
3. DE LANDBOUW		27
3.1. Agrarisch-structurele aspecten		27
3.2. Cultuurtechnische aspecten		29
3.3. Toekomstige landbouwkundige ontwikkelingen en uit de ontwikkelingen voortvloeiende inrichtingswensen		30
4. NIET-AGRARISCHE FUNCTIES		32
4.1. Niet-agrarische bedrijven		32
4.2. Burgerwoningen		35
5. RECREATIE		36
6. CULTUURHISTORISCHE WAARDEN		38
7. VERKEERSASPECTEN		44
8. MILIEUASPECTEN		47
8.1. Wegverkeerslawaaï		47
8.2. Railverkeerslawaaï		50
8.3. Stiltegebieden		50
8.4. Bodemverontreiniging en waterkwaliteit		50
8.5. Leidingen		52
8.6. Energie		53
9. UITGANGSPUNTEN PLANVORMING		54
10. PLANBESCHRIJVING		60
11. UITVOERBAARHEID		71
12. RESULTATEN VAN HET OVERLEG EX ARTIKEL 10 B.R.O.		72

BIJLAGEN:

1. Verkeersintensiteiten en uitgangspunten geluidsberekeningen.
2. Achtergronden inzake rondweg rond Waarder (doortrekking TW 50).
3. Bedrijfsinventarisatie d.d. juli 1987.
4. Uitkomsten van de inspraakronde.

1.1. Het plangebied en de vigerende planregeling

Het bestemmingsplan "Landelijk Gebied" omvat het gehele gemeentelijke grondgebied met uitzondering van de dorpskernen van Driebruggen, Waarder, Papekop, Hekendorp en Hogebrug en de daarbij geprojecteerde uitbreidingen. Het gebied wordt globaal begrensd door de Rijksweg A12 in het noorden, de Enkele Wiericke in het westen, de Hollandsche IJssel in het zuiden en de Zuringkade, Ruige Weide en Lange Linschoter of Broek-kade in het oosten (figuur 1). Het plan vervangt het bestemmingsplan "Landelijk Gebied" zoals dat na 2e herziening gedeeltelijk werd goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van 22 april 1980 (nr. 20949) en gedeeltelijk werd goedgekeurd door de Kroon bij besluit van 8 oktober 1981 (nr. 39).

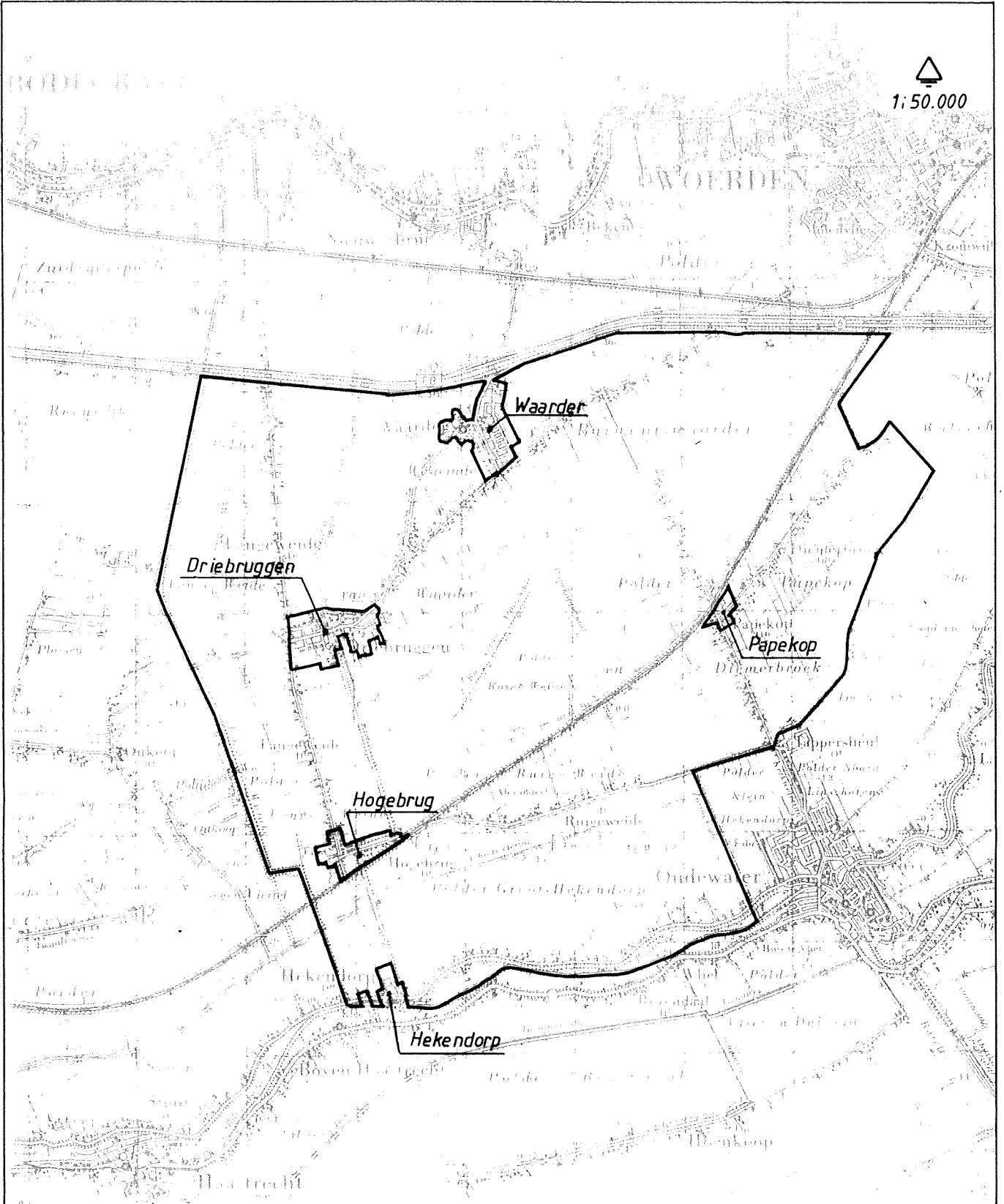
Aan de door de raad op 26 juni 1980 vastgestelde 3e herziening is zowel door Gedeputeerde Staten als door de Kroon goedkeuring onthouden.

Daarnaast wordt gedeeltelijk vervangen het plan "Lange Ruige Weide" zoals dat door G.S. werd goedgekeurd op 14 februari 1950, GS nr. 398 en wordt geheel vervangen het plan "Kampeerterein Hollandse IJssel" zoals dat door G.S. werd goedgekeurd op 14 september 1970, GS nr. 189.

1.2. Planmotieven

Directe aanleiding tot deze integrale herziening van het bestemmingsplan "Landelijk Gebied" is de onthouding van goedkeuring aan de derde herziening door Gedeputeerde Staten en de Kroon.

De derde herziening van het bestemmingsplan "Landelijk Gebied" werd door de raad vastgesteld op 26 juni 1980. Bij besluit van 18 augustus 1981, nr. 23394/1, werd door Gedeputeerde Staten evenwel goedkeuring aan deze herziening onthouden. Tegen deze beslissing is door een tweetal reclamanten beroep aangetekend bij de Kroon. De Kroon heeft goedkeuring aan de derde herziening onthouden. Gedeputeerde Staten en de Kroon hebben bij hun besluit aangegeven welke onderdelen bij een door hen wenselijk geachte, meer integrale nieuwe herziening speciale aandacht behoeven en welke beleidsuitgangspunten in deze rekening moet worden gehouden, namelijk: de bescherming van de aanwezige landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden, de regeling van de agrarische bedrijfswoningen op basis van een recente inventarisatie, de maximale inhoud van burgerwoningen, nieuwe boerderijstroken slechts toelaatbaar stellen op basis van onderzoek, de hoogte van torensilo's, de bestemming van volkstuinen nabij de Dubbele Wiericke, de bestemming van de boezemkaden en de onderlinge verhouding van samenvallende bestemmingen. De besluiten van Gedeputeerde Staten en de Kroon maken een integrale herziening van het bestemmingsplan "Landelijk Gebied" noodzakelijk. In deze integrale herziening wordt vooral een afweging gemaakt tussen de belangen van de landbouw en die van natuur en landschap. Tevens worden daarbij de belangen van overige functies in beschouwing genomen, waarbij de eerdergenoemde besluiten van Gedeputeerde Staten en de Kroon in de afweging worden betrokken.

ligging plangebied

figuur 1

1.3. Bovengemeentelijk beleid

Het is van belang te onderkennen dat het formuleren en tot uitvoering brengen van een gemeentelijk beleid inzake het landelijk gebied slechts kan plaatsvinden met inachtneming van door andere overheidsinstanties reeds geformuleerde randvoorwaarden en beleidsuitgangspunten. Dit wil niet zeggen dat het door andere geformuleerde beleid steeds gevolgd dient te worden. Wel zal dan nadrukkelijk gemotiveerd moeten worden waarom er wordt afgeweken en op welke wijze de eventueel nadelige effecten worden gecompenseerd.

Achtereenvolgens wordt onderstaand in het kort ingegaan op de Nota Landelijke Gebieden, het Structuurschema Landinrichting, het Structuurschema Openluchtrecreatie, het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud, het streekplan Zuid-Holland Oost d.d. februari 1987 en de stand van zaken rond het Landinrichtingsplan Driebruggen.

Nota Landelijke Gebieden 1977

Op basis van de in de Oriënteringsnota gestelde doeleinden ten aanzien van het ruimtelijk beleid wordt het beleid in de landelijke gebieden gericht op:

- het verschaffen van keuzevrijheid en ontplooiingskansen aan de bevolking, zowel in de agrarische gebieden als in de woonkernen;
- het ontwikkelen van verscheidenheid in ruimtegebruik en het waarborgen en ontwikkelen van verscheidenheid, samenhang en duurzaamheid van het fysisch milieu.

Daartoe worden vijf categorieën van gebieden onderscheiden. Het onderhavige plangebied wordt enerzijds gekarakteriseerd als een gebied met afwisselend landbouw en andere functies in grotere ruimtelijke eenheden, en anderzijds als een gebied dat deel uitmaakt van de open ruimte.

Het beleid is hier gericht op een scheiding van functies. In die delen van het gebied waar het mogelijk is de zwakkere functies met de sterkere te combineren, wordt verweving van functies voorgestaan. De provincie en de gemeente dienen in hun ruimtelijke plannen de mate van scheiding dan wel verweving van functies aan te geven. Uitgangspunt is evenwel dat de open ruimte niet aangetast dient te worden door verstedelijking of dichtslibbing door andersoortige ontwikkelingen.

Structuurschema Landinrichting 1981

Hoofddoelstelling van het landinrichtingsbeleid is het inrichten van delen van het landelijk gebied overeenkomstig de daaraan toegekende functies en hun onderlinge samenhang, op een zodanige wijze dat de maatschappelijke betekenis van dat gebied zo goed mogelijk tot zijn recht kan komen. Deze hoofddoelstelling is nader uitgewerkt in 13 doelstellingen gericht op o.a. het verbeteren van de werkomstandigheden in de land- en tuinbouw, het verbeteren van de kwaliteit van het landschap, het veiligstellen van natuurwaarden en het leveren van bijdragen aan het recreatiebeleid en het verstedelijkingsbeleid. Aangezien voor het gebied tussen Reeuwijk en Woerden een landinrichtingsplan in voorbereiding is wordt in dit structuurschema omtrent het plangebied niets specifiek opgemerkt. In het structuurschema wordt gesteld dat een hernieuwde discussie hierover op basis van dit structuurschema niet zinvol wordt geacht.

Structuurschema Openluchtrecreatie 1981

Voor het gebied Midden Holland wordt een concentratie van recreatieve voorzieningen in de randzone van de Randstad voorgestaan. Juist met het oog op het agrarisch gebruik en de resterende landschappelijke kwaliteit zal in het beleid extra aandacht worden gegeven aan het recreatieve medegebruik van het landelijk gebied. Door behoud en verbetering van de landschappelijke aantrekkelijkheid en het creëren van kleine aanvullende voorzieningen (voornamelijk verbetering ontsluiting) kan hierin worden voorzien. Met name wordt het benutten van tiendwegen, kerkepaden en kaden genoemd. Daarnaast worden uitbreidingsmogelijkheden van toeristische standplaatsen voorgestaan in het kader van de verbetering van de verblijfsrecreatieve mogelijkheden.

Structuurschema Natuur- en landschapsbehoud 1981

Als hoofddoelstelling van het beleid gericht op natuur- en landschapsbehoud wordt het volgende geformuleerd:

- de natuurlijke en cultuurhistorische verscheidenheid in het landelijk gebied, alsmede de verschijningsvorm daarvan dient in stand te worden gehouden, te worden hersteld of ontwikkeld;
- natuurwaarden, cultuurhistorische waarden en daarmee verband houdende waarden in de sfeer van de menselijke beleving dienen met inachtneming van hun onderlinge samenhang te worden gehandhaafd, hersteld of ontwikkeld.

Deze doelstelling resulteert in de volgende hoofdlijnen van beleid inzake natuur- en landschapsbehoud:

- het accent wordt gelegd op de instandhouding en zo mogelijk versterking van bestaande natuur- en landschapswaarden door bescherming en beheer;
- waar mogelijk wordt gestreefd naar de ontwikkeling van natuurwaarden en het herstel van landschapswaarden.

In het structuurschema worden vervolgens gebieden opgesomd waar bijzondere aandacht van natuur- en landschapsbescherming op zijn plaats is. Voor het onderhavige plangebied betreft dit de aanwezige weidevogelgebieden. Aandacht wordt daarbij gevraagd in de gevallen van verbetering van ontsluiting, ontwatering of peilverlaging, ingrepen in de bodemstructuur, agrarische nieuwbouw en bedrijfsuitoefening in het broedseizoen.

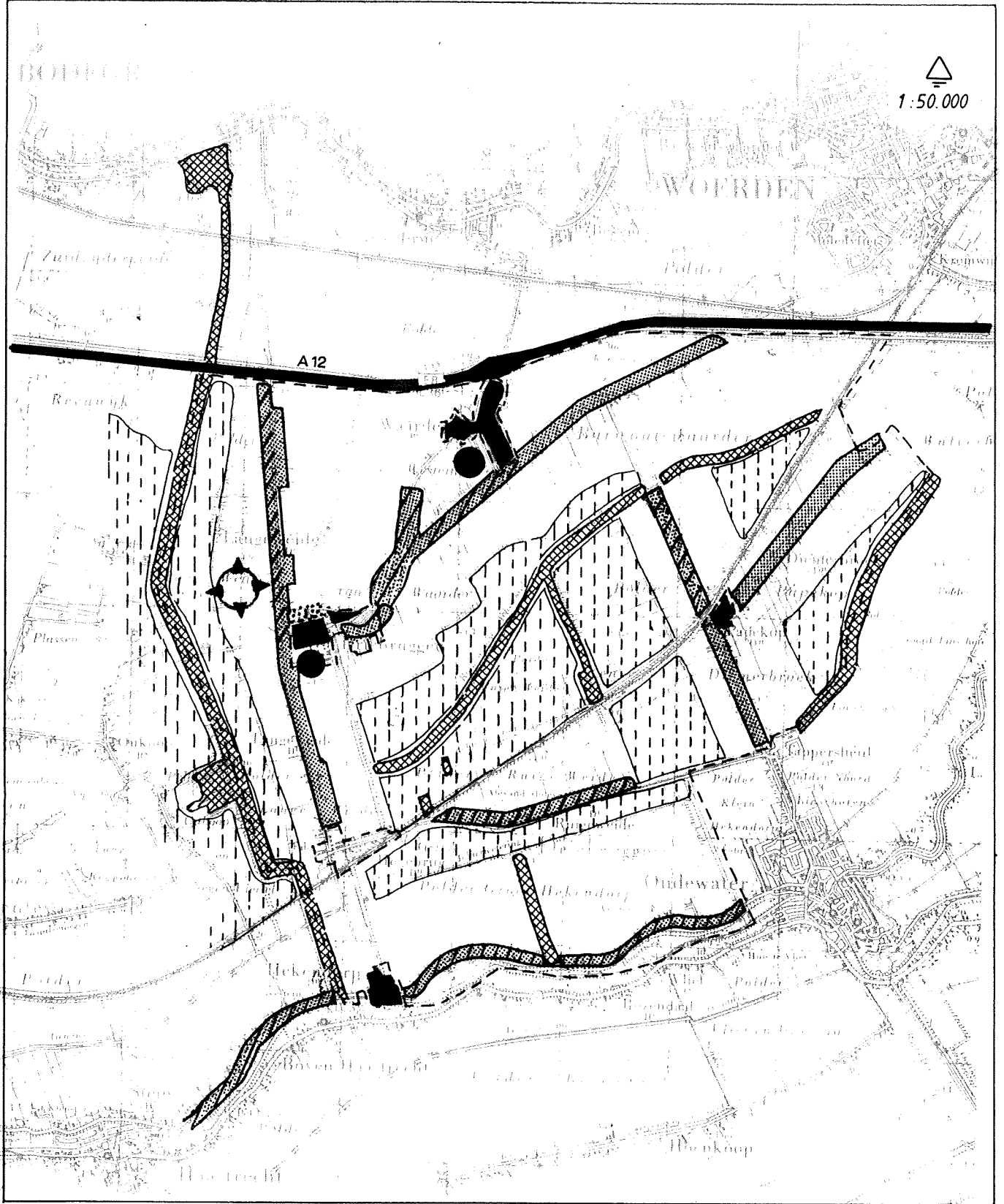
Als instrumenten van bescherming en beheer worden genoemd de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Relatienota, de Natuurbeschermingswet, de Landinrichting en de Boswet.

Streekplan Zuid-Holland Oost (februari 1987)

Als algemeen beleid voor het plangebied streeft de provincie naar handhaving van de openheid en van het landelijk karakter van dit niet-verdichte gebied. Activiteiten zoals wonen, werken en intensieve recreatie, dienen dan ook opgevangen te worden in de (verdichte) zones langs de veenstromen/rivieren en in het bijzonder in de kernen, gelegen in deze zones. In het agrarisch gebied dienen de aanwezige ecologische waarden beschermd te worden. Voor het plangebied gebeurt dit in eerste instantie in het kader van het landinrichtingsproject Driebruggen. In het kader van dit landinrichtingsproject dienen belangen van landbouw, natuur en landschap en recreatie op elkaar te worden afgestemd.

Het beleid dient gericht te zijn op:

- een optimale landbouwkundige inrichting en een verbetering van de waterhuishouding;

	-snelweg		stille gebied		-boerderijstrook
	-voorkeurslocatie woningbouw		-veenweidegebied		-idem met bijzondere waarden
	-snelweg		-idem bijzondere waarden		
			-natuurgebied		

**hoofdlijnen streekplan
Zuid Holland-Oost (dd. feb 87)
figuur 2**

Polder Ruige-Weide: boerderijverplaatsing in kader landinrichtingsplan gewenst, spoorlijn Gouda-Woerden doorsnijdt percelen.

- veiligstelling van de natuur- en landschapswaarden met name in de Polder Lange Weide (in aansluiting op de Reeuwijkse Plassen), de Polder Ruige Weide en de Polder Papekop en Diemberbroek;
- instelling van een stiltegebied in het centrale gedeelte van het plangebied;
- verbetering van de ecologische infrastructuur door middel van natuurbouw, waarbij met name gedacht kan worden aan natte en moerassige zones;
- stimulering van het recreatief medegebruik en ontwikkeling van verblijfsrecreatie langs de Oude Rijn;
- realisering van landschappelijke beplanting en eenvoudige recreatieve voorzieningen

Bij de landinrichting dient ten aanzien van de landbouw de nadruk te liggen op kostenbesparing en verbetering van de arbeidsomstandigheden en niet zozeer op produktieverhoging. Dit biedt wellicht ook meer kansen voor verweving van landbouw, natuur en landschap. De weidebouw dient daarbij, als meest karakteristieke vorm van grondgebruik en als drager van openheid en van natuurwaarden, behouden te blijven. Deze verwevenheid van natuur, landschap en landbouw dient in het veenweidegebied met name veiliggesteld te worden door een minder hoog investeringsniveau bij de landinrichting, compensatie van natuurwaarden die door ingrepen verloren dreigen te gaan, het instellen van buffergebieden rondom bestaande natuurgebieden en een planologische bescherming van kleine landschappelijke elementen (kaden, bosjes, veenputten) en sloten.

Landinrichtingsplan Driebruggen

De gemeente Driebruggen ligt geheel binnen het plangebied voor de landinrichting Driebruggen en vormt daarin het grootste onderdeel. Het voorontwerp landinrichtingsplan is in augustus 1986 vastgesteld door de Landinrichtingscommissie; op 22 januari 1987 is de inspraak over dit voorontwerp afgesloten. Thans wordt gewerkt aan het opstellen van het inspraakrapport en het ontwerp-landinrichtingsplan.

Centraal in het voorontwerp staat een grondige verbetering van de verkaveling en een selectieve verbetering van de waterbeheersing en de ontsluiting.

Integratie van deze doelstelling met het eerdergenoemde rijks- en provinciaal beleid leidt in het plan tot de volgende doeleinden. De scheiding van functies in het landelijk gebied geschiedt door een optimale landbouwkundige inrichting van de als zodanig aangeduide "veenweidegebieden" en het veiligstellen van agrarische gebieden met hoge landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden door middel van reservaatvorming.

De verweving van functies in het landelijk gebied wordt mogelijk door enerzijds bescherming van kaden, geriefbosjes, bermen en wegbeplanting in het optimaal ingerichte agrarisch gebied en anderzijds het aanwijzen van beheersgebieden in de landschappelijke en natuurwetenschappelijk waardevolle agrarische gebieden. In deze laatste gebieden kunnen door beheersovereenkomsten met de boeren de huidige vegetatie, vogelpopulatie en het landschapsbeeld zo veel mogelijk in stand worden gehouden. Uitwerking van deze doelstellingen betekent per sector voor het plangebied het volgende:

Zicht op Polder Groot Hekendorp: open veenweidegebied met kleinschalige landschapselementen.

Land- en tuinbouw

- Streven naar een doelmatige ontsluiting van het plangebied door verbetering van de wegen, het, waar nodig, verplaatsen van boerderijen naar nieuwe wegen met voldoende afmetingen en draagkracht en het zo veel mogelijk opheffen van onbewaakte spoorwegovergangen. Als nieuw aan te leggen wegen worden voorgesteld: vervangende Tiendweg met een nieuwe brug over de Enkele Wiericke, boerderijwegen in de polders Ruige Weide en Diemerbroek ten noorden van de spoorlijn (de aanwezige veenputten zullen hier gespaard worden) en de TW 50, als omleidingsweg van Waarder in het verlengde van de Tuurluur.
- Streven naar verlaging van het peil en een snellere afvoer van het water. Voorgesteld wordt hiertoe kunstwerken aan te leggen of te verbeteren, zodat een grondwaterstand in de winter van ten minste 30 cm beneden maaiveld gerealiseerd wordt. Hoogwatervoorzieningen rondom de aaneengesloten lintbebouwing dienen de schade aan de gebouwen en kunstwerken te voorkomen. De aanwezige kaden blijven gehandhaafd als waterscheidingen.
- Streven naar een zodanige verkaveling dat grotere kavels en percelen ontstaan, de gebruiksmogelijkheden van de gronden vergroot worden en zowel de interne als de externe bereikbaarheid verbeterd wordt.

Natuur- en landschapsbehoud en cultuurhistorie

- Streven naar realisering van beheersgebieden in de Polder Lange Weide (73 ha) en in de Polder het Westeinde van Waarder (43 ha) in aansluiting op beheersgebieden ten westen van de Enkele Wiericke.
- Streven naar realisering van reservaatgebieden in de Polder Ruige Weide (37 ha) en in de Polder Groot-Hekendorp (11 ha).
- Handhaven van kleine natuurgebieden, landschapselementen en cultuurhistorisch belangrijke terreinen.
- Handhaven van natuurwetenschappelijk waardevolle kaden.
- Aanleg van grote landschapselementen, zoals een bos in het gebied tussen Waarder en de Rijksweg A12 en van kleinschalige beplantingen ter accentuering van aanwezige landschapselementen zoals kaden en wegen.

Openluchtrecreatie

- Streven naar verbetering van de mogelijkheden voor recreatief medegebruik door voorzieningen te treffen voor het recreatief fietsen, het wandelen en de sportvisserij.

In het kader van de inspraak heeft de gemeente Driebruggen laten weten in grote lijnen met het voorontwerp-landinrichtingsplan te kunnen instemmen. Wel zijn op onderdelen kanttekeningen geplaatst bij de voorgestelde maatregelen:

- Het lengteprofiel van de Opweg naar de spoorwegovergang dient zodanig aangepast te worden dat een overzichtelijk geheel ontstaat en een met spoorbomen beveiligde overgang in de Opweg is noodzakelijk, zeker als de vervangende Tiendweg wordt aangelegd.
- Er wordt een grote waarde gehecht aan de realisering van een rondweg om Waarder.
- Langs de Hekendorpse Buurt dienen meer passeerplaatsen te worden gecreëerd.

- Als het fietspad over het Jaagpad langs de Hollandsche IJssel wordt aangelegd, dient dit op meerdere plaatsen bereikbaar te zijn vanaf de Hekendorpse Buurt.
- Bij de realisering van het herinrichtingsplan dienen de hoogwatervoorzieningen getroffen te zijn voordat tot enige peilverlaging wordt overgegaan.
- Een goede doorstroming van de hoogwatersloten dient te worden gewaarborgd, gezien de lozing van huisrioleringen op deze sloten.
- De bebouwde percelen ten noorden van het Westeinde dienen in een hoogwatergebied te worden opgenomen.
- Gepleit wordt voor het aanbrengen van beplanting langs de zuidzijde van de landbouwontsluitingswegen en voor de aanplant van een bos aan de oostzijde van de bebouwde kom van Waarder.

1.4. Plandoelen

Met inachtneming van het bovenstaande is in het kader van het opstellen van dit bestemmingsplan het gemeentelijk beleid inzake de gewenste ontwikkelingen in het plangebied geformuleerd. Dit beleid is de resultante van een afweging van wensen die vanuit de verschillende sectoren naar voren zijn gebracht. In de hoofdstukken 2 t/m 8 worden de achtergronden van de gewenste ontwikkelingen per sector nader belicht, terwijl in hoofdstuk 9 de gemaakte afweging wordt toegelicht. Het bestemmingsplan kent de volgende plandoelen.

Hoofddoelstelling

Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van en in het landelijk gebied van de gemeente en het in onderlinge afweging zoveel mogelijk instandhouden en ontwikkelen van de diverse daarin voorkomende waarden, door:

- a. het op de juiste wijze richten en leiden van de bebouwing en de activiteiten, die krachtens hun aard thuishoren in het landelijk gebied;
- b. het uit het landelijk gebied weren van activiteiten en bebouwing, die daarin krachtens hun aard niet thuishoren;
- c. het terugdringen van reeds plaatsgehad hebbende ontwikkelingen die niet in het landelijk gebied thuishoren;

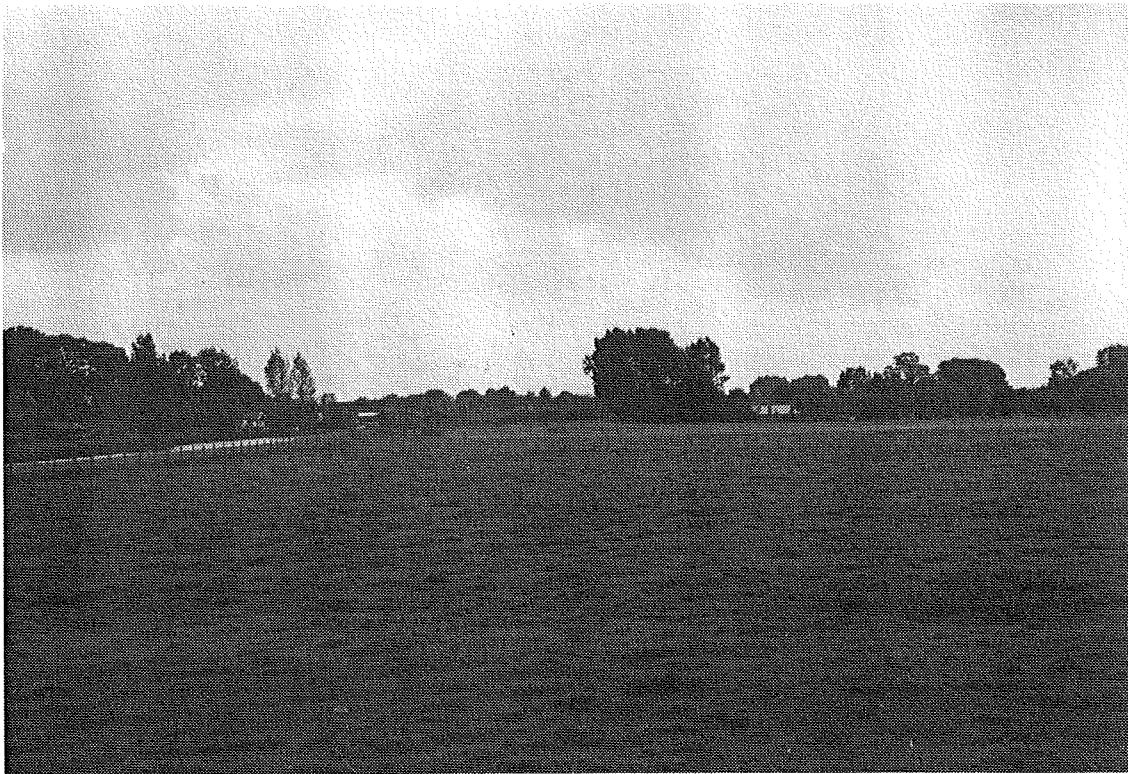
Subdoelstellingen

1. Het scheppen van een kader, waarbinnen zich de veranderingen kunnen afspelen, onder andere ten gevolge van de voorgenomen landinrichting.
2. Verbetering van de infrastructuur door reconstructie van bestaande verbindingen en de aanleg van nieuwe landbouw-ontsluitingswegen.
3. Het beschermen van veenweidegebieden met grote landschappelijke en/of natuurwetenschappelijke waarde tegen activiteiten, die deze waarde kunnen bedreigen.
4. Het beschermen van houtkaden, geriefbosjes, oevers en bermen met grote landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde tegen ongewenste ontwikkelingen.
5. Het tegengaan van verdere aantasting van de uiterwaarden langs de Hollandsche IJssel.

6. Het onderling op elkaar afstemmen van de verschillende functies die in (een deel van het) gebied voorkomen (bijv. waterkering en agrarisch gebruik).
7. Het door middel van een strak toegesneden bestemmingsaanduiding en -omschrijving beheersen van reeds aanwezige en om enige reden niet voor sanering in aanmerking komende activiteiten en bebouwing, die door hun aard en/of situering niet in het landelijk gebied thuishoren.
8. Het beperken van de vestiging en de uitbreiding van alle soorten intensieve veehouderijen en het weren van niet-agrarische activiteiten en bebouwing.
9. Het vormen van een doelmatig toetsingskader voor de beoordeling van bouwactiviteiten ten behoeve van agrarische bedrijven.
10. Het beperken van de bebouwing ten behoeve van agrarische bedrijven tot het werkelijk noodzakelijke.
11. Bescherming van boerderijstroken met grote landschappelijke en/of cultuurhistorische waarde.
12. Het vrij van bebouwing houden van de bestaande open stroken langs de wegen in het landelijk gebied.
13. Mogelijkheden scheppen voor het oprichten van windturbines en ruwvoedersilo's met zorgvuldig afgewogen bouwhoogten.
14. Het bieden van mogelijkheden van het aanbrengen van elementen ten dienste van de extensieve recreatie.

Op basis van deze plandoelen is het bestemmingsplan, bestaande uit plankaart (1 hoofdkaart en 9 detailkaarten op 6 kaartbladen) en voorschriften, ontwikkeld op een wijze als in deze toelichting beschreven.

Uiterwaarden Hollandsche IJssel nabij Hekendorp.

2.1. Beschrijving van het landschap en de landschapsstructuur

Het landschap kan worden beschouwd als een samenhangend geheel, gevormd door factoren zoals bodem en waterhuishouding (niet-levende natuur), de planten- en dierenwereld (levende natuur) en de mens. Het landschap zoals dat in een bepaald gebied waargenomen wordt is dan ook:

1. het resultaat van de voor dat gebied specifieke wisselwerking tussen die factoren en
2. een momentopname van dat wisselwerkingsproces.

In het landschap is een bepaalde samenhang te ontdekken (de basis- of landschapsstructuur). Kennis hiervan levert inzicht in het karakter van het gebied en het functioneren van het gebied (in economisch, ecologisch en ruimtelijk opzicht).

Door de specifieke samenhang tussen de landschapsvormende factoren verkrijgt het landschap van een bepaald gebied een eigen en herkenbare identiteit. In het ruimtelijk beleid dient handhaving van de basis- of landschapsstructuur dan ook nagestreefd te worden zodat

- de identiteit van het gebied behouden blijft;
- een kader aanwezig is waarbinnen nieuwe ontwikkelingen dienen te passen;
- de samenhang op lange termijn gehandhaafd blijft.

Onderstaand wordt aan de hand van de verschillende landschapsvormende factoren de basisstructuur van het plangebied en de daarin aanwezige natuur- en landschapswaarden beschreven.

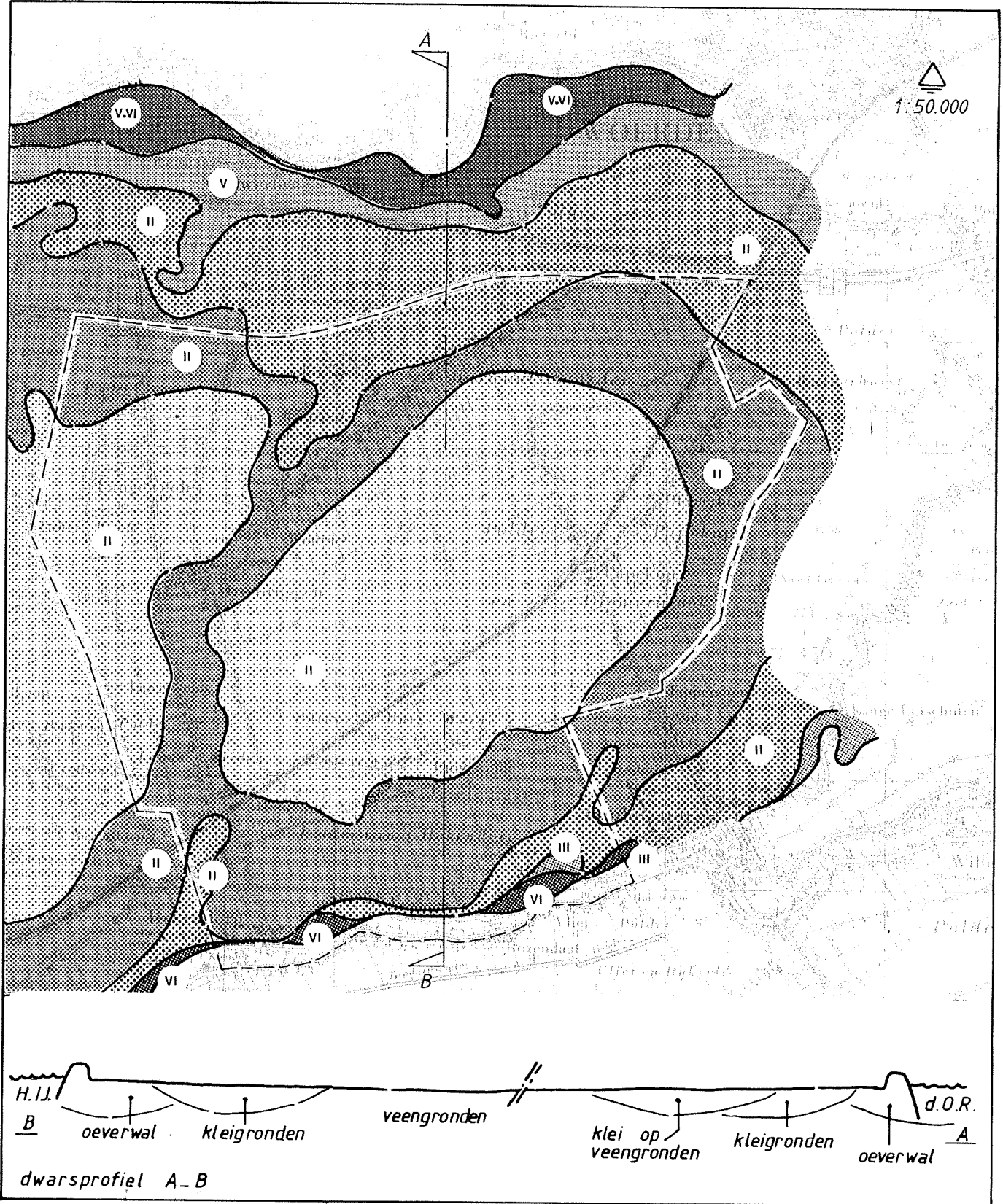
Factoren van de niet-levende natuur

Bodem (zie figuur 3)

De bodemkundige opbouw van het gebied is bepaald door de rivieren de Oude Rijn en de Hollandsche IJssel die het veengebied doorsnijden. De rivieren hebben in het veengebied hun oeverwallen afgezet, van matig zandige en lichte klei, op sommige plekken geflankeerd door een strook van 200-1000 m brede zware kleigronden. Het centrale deel van het gebied bestaat uit veengronden. De overgang van de oeverwalgronden (inclusief de kleigronden) naar de veengronden wordt gevormd door klei-opveen-gronden. Zo ligt Waarder nog net op een uitloper van de klei-opveen-gronden langs de oeverwallen. Hekendorp ligt geheel op de oeverwal, terwijl Langeweide, Driebruggen en Papekop daarentegen geheel op veengronden liggen.

Hoogteligging en geomorfologie

Duidelijk zichtbare hoogteverschillen worden binnen het plangebied gevormd door de hoger gelegen stroomruggen (op NAP), met de daarop aangelegde dijken (+ 2,5 +NAP). In het veengebied zelf worden hoogteverschillen veroorzaakt door de wegen en kaden, die meestal zo'n 50 cm hoger dan het omringende maaiveld liggen. De overgang van de stroomruggen naar het veengebied is geleidelijk. Het veengebied zelf is zeer vlak en ligt op een niveau van circa 2 m -NAP. Verder vormen de soms deels dichtgeslibde geulen in het veengebied bijzondere elementen. Deze smalle kreekruggen lopen ter hoogte van Hekendorp naar de Hollandsche IJssel, terwijl een andere vanaf Driebruggen naar Waarder, gedeeltelijk via de Kerversche Wetering naar de Oude Rijn loopt. Deze kreekruggen zijn restanten van de veenstroompjes die het veengebied ontwaterden op de rivieren. Als gevolg van het indrogen en het inklinken van het veen zijn de oeverwallen van de Oude Rijn en van de Hollandsche IJssel en de stroomruggen bij Waarder door hun hogere ligging duidelijk herkenbaar.

BODEM		GRONDWATERTRAPPEN	
	rivierkleigronden	II — G.H.G. — G.L.G.	50 — 80
	zware kleigronden	III — " — <40 "	80 — 120
	klei op veengronden	V — " — <40 "	>120
	veen op kleigronden	VI — " — 40 — 80 "	>120
	veengronden		

maten in cm. beneden maaiveld

**bodem en
grondwater
figuur 3**

Waterhuishouding en waterkwaliteit

De natuurlijke omstandigheden zorgden er vroeger voor dat het toen nog relatief hoog gelegen veengebied via diverse stroompjes op de rivieren af kon wateren. Na de inklinking van het veen, waardoor het veengebied lager kwam te liggen dan de rivieren, namen molens en gemalen de functie van de zwaartekracht over. Ten gevolge van de klink van het veen moest er, om de cultuurgrond geschikt te houden voor weidegrond, dieper worden ontwaterd.

Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid, dat sinds de ontginningen het maaiveld zo'n 1,5 m is gedaald. De maaiveldaling is bij de huidige drooglegging 2 à 4 mm per jaar.

De ontwatering geschiedt via greppels en sloten. De veengronden en de kleigronden langs de Hollandsche IJssel zijn nat (Gt IIa), terwijl de oeverwalgronden van Hekendorp en de klei-op-veengronden van Waarder vrij droog te noemen zijn (Gt IVb) (figuur 3).

Aan de hand van de aanwezige vegetatie is de waterkwaliteit nagegaan in het plangebied (bron: Vegetatiebeschrijving Midden Holland, Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Midden Holland, 1983).

Het volgende kan daarbij geconstateerd worden:

- Vrij schoon water heeft het gebied gelegen tussen de Rijksweg A12 en het Oosteinde-Westeinde-provinciaal fietspad naar Reeuwijk. Tevens is dit het geval in de Polder Elf Viertel, het westelijk gedeelte van de Polder Ruige Weide en het gebied gelegen tussen de Papekopperdijk, de spoorlijn en de Achterweterig.
- Vrij sterk vervuild zijn de Polder Papekop, het westelijk gedeelte van Polder Groot Hekendorp en het gebied ten zuidoosten van Papekop.
- Het overig gedeelte van het plangebied heeft matig vervuild water. Een goede kwaliteit van het water treft men doorgaans aan op enige afstand van de boerderijen, vrij ver van de plaats waar boezemwater ingelaten wordt, aan de beginpunten van de afwatering en vaker in sloten op klei dan in sloten op veen.

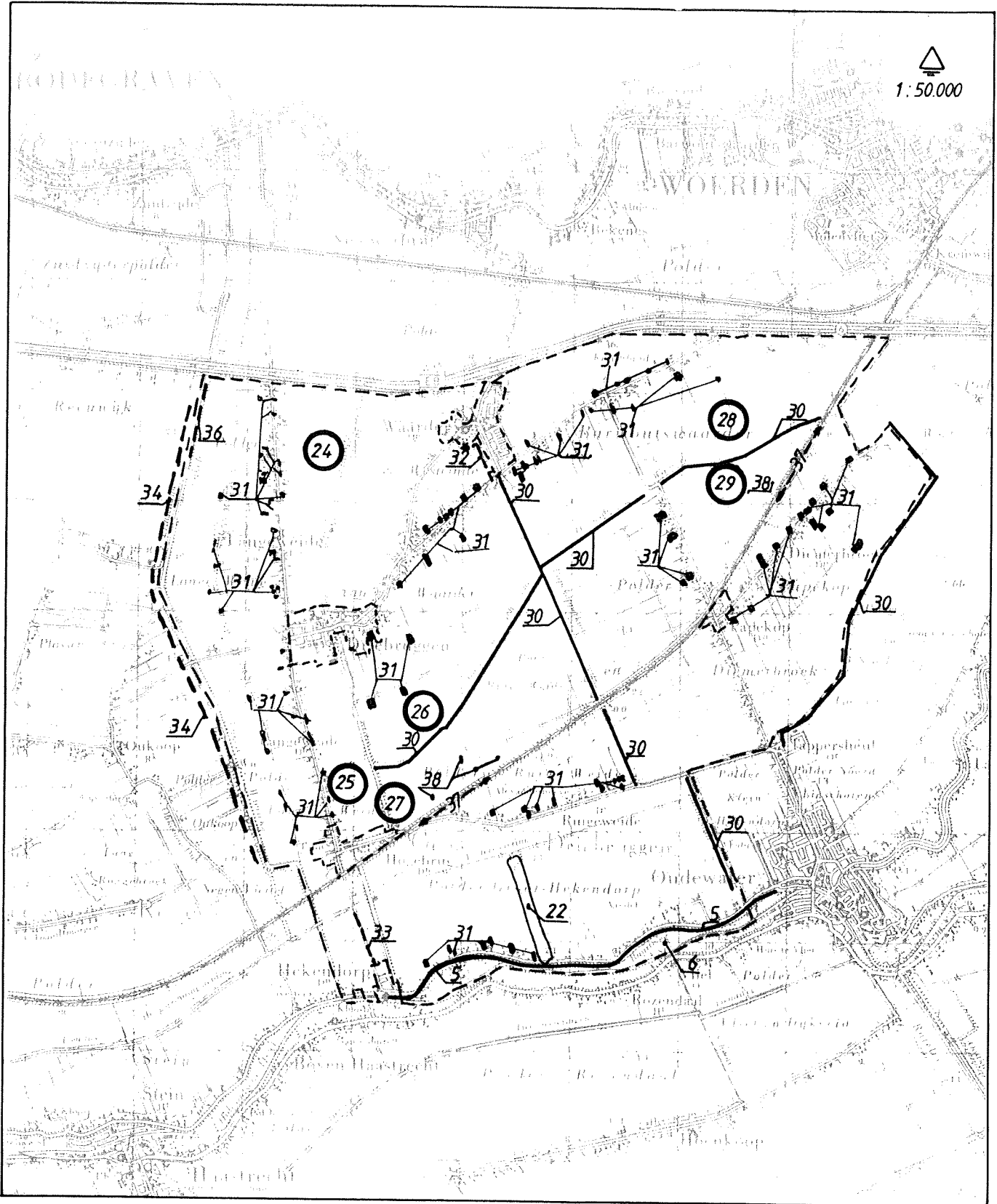
Factoren van de levende natuur¹⁾

Flora (zie figuur 4)

- In het rivierengebied zijn vooral de dijken belangrijke biotopen. Langs de begeleidende sloten groeien vlak bij het water en hoger in de berm voor dit gebied karakteristieke plantensoorten. De dijk tussen Hekendorp en Oudewater is begroeid met goed ontwikkelde en soortenrijke hooilandvegetatie (5), terwijl in de uiterwaard tegenover de boerderij "Vredebest" nog een notenboomgaard gelegen is (6) (zie voor nummering figuur 4). Voor het voortbestaan van deze vegetaties is dan ook het behoud van de dijken in hun huidige staat van belang alsmede de voortzetting en plaatselijk eventueel de herinvoering van het extensieve hooilandbeheer.

1) Onderstaande gegevens zijn in belangrijke mate ontleend aan het advies van de Natuurbeschermingsraad d.d. januari 1977 dat is opgesteld ten behoeve van de landinrichting en tevens aan de Vegetatiebeschrijving Midden Holland, samengesteld in opdracht van het Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Midden Holland (1983).

- In het veengebied, dat in zijn geheel in beslag genomen wordt door een agrarisch cultuurlandschap, nemen de componenten die bij uitstek door agrarische activiteiten tot stand zijn gekomen, de graslanden en de sloten, de grootste oppervlakte in. De oorspronkelijke rijkdom aan hooilandplanten is nog voor een deel bewaard gebleven in de voormalige boezem van de polder Groot Hekendorp (22). Het betreft hier gedeeltelijk omkade, ten opzichte van het polderpeil lager dan de omringende weilanden gelegen graslanden. Voor het gebied is ook geïnventariseerd hoe de ruimtelijke verspreiding is van meer of minder intensief gebruikte graslanden. De conclusie daaruit is dat, op bovengenoemd perceel in de polder Groot Hekendorp na, alle graslanden intensief tot zeer intensief gebruikt worden. Vooral dicht bij de boerderijen is dit het geval. Op enige afstand van de boerderijen treft men vaak nog graslanden aan het een (minder intensief) hooiweidekarakter. De sloten in het gebied zijn van belang omdat hun oevers veelal relictstandplaatsen zijn van hooilandplanten. Door de vorm en ligging worden deze stukken grasland minder intensief gebruikt. Bovendien bergen de sloten een grote diversiteit aan oever- en waterplanten. Het blijkt dat vegetaties, die karakteristiek zijn voor een lagere cultuurdruk vooral voorkomen in het gebied tussen Waarder en Papekop (aan weerszijden van de Papekopperkade) en in de omgeving van de polderkaden. Naast de mate van bemesting en overheersende exploitatievorm (hooien of beweiden, de diepte van de sloot, het tijdstip en de manier van "schonen") bepaalt vooral de kwaliteit van het slootwater het voorkomen van echte oever- en waterplanten. Vooral in de nabijheid van boerderijen laat deze vaak veel te wensen over als gevolg van het lozen van huishoudelijk en agrarisch afvalwater.
- De polderkaden (30) die nog vrijwel overal de landscheiding tussen de verschillende polders vormen zijn in biologisch opzicht van belang omdat ze een aantal geheel eigen milieus in de polder herbergen. Het uitgedroogde, tot een halve meter hoog opgeworpen veen, dat vrijwel niet aan wisselende waterstanden onderhevig is, levert een voedselarm stabiel milieu op. Het is van belang dat er op de kaden geen opgaand hout ontstaat omdat hierdoor de kans op windworp in dit open land te groot wordt. De oevers van de sloten die de kaden begeleiden worden minder beïnvloed dan de oevers van sloten elders in het gebied. De grote mate van isolement, het hooilandbeheer, de hakhoutcultuur en de waterstand bepalen het karakter van de polderkaden. In dit verband is met name de waarde van de Papekopperkade van groot belang.
- De meeste geriefbosjes (31) liggen in de boerderijstroken, wat samenhangt met hun vroegere functie, de levering van geriefhout. De bosjes hebben een zeer typische vegetatie die veel overeenkomsten vertoont met die van de polderkaden maar die meestal vollediger en over grotere oppervlakten ontwikkeld is zodat hier de onderlinge samenhang tussen de verschillende vegetatietypen duidelijker naar voren treedt. Evenals bij de polderkaden komen goed ontwikkelde sloot- en oevervegetaties voor langs de randen van de bosjes.

5 + 34 — hooilandvegetaties

6 — notenboomgaard

22 — hooilanden

30 — polderkaden

31 — geriefbosjes

32 + 33 — bermen

36 — verlandingsvegetatie

38 — veenputten

⊙ 24 t/m ⊙ 29 — grote vogeldichtheid

flora en fauna
figuur 4

Ruigeweide: smalle landbouwontsluitingsweg met veel beplanting en geriefbosjes bij de boerderijen.

Het Consulentenschap Natuur, Milieu- en Faunabeheer (NMF) is gestart met een herinventarisatie van kleine landschapselementen. De geriefbosjes nemen hier een belangrijke plaats in. Vanwege het belang van de geriefbosjes voor de fauna en de vegetatie heeft het Ministerie van Landbouw en Visserij het voornemen het herinrichtingsgebied Driebruggen aan te wijzen voor de toepassing van de Regeling Onderhoudsovereenkomsten Landschapselementen (R.O.L.). Het doel van deze regeling is het behoud en de ontwikkeling van de landschapselementen. Voor het onderhoud van deze elementen stelt het Ministerie subsidies ter beschikking. Voor het doelgericht onderhoud en de afweging in prioriteiten van onderhoud is tevens een nieuw planmiddel ontwikkeld, namelijk het gemeentelijk landschapsbeleidsplan.

Dit plan vormt een schakel tussen het bestemmingsplan en het onderhoud en beheer van de landschapselementen. Het landschapsbeleidsplan geeft daarbij aan op welke wijze de ter beschikking staande subsidies aangewend kunnen worden. Ook het opstellen van een landschapsbeleidsplan wordt door de overheid gesubsidieerd.

- De bermen in het veenweidegebied zijn door het extensieve beheer rijk aan hooilandplanten en erg bloemrijk. Rijkbloeiende bermen met standplaatsen van zwanebloem en koekoeksbloem komen ook voor langs het smalle Kerkepad en de begeleidende sloot bij Waarder (32) en de bermen van de weg van Hekendorp naar Driebruggen (33).
- Op een aantal plaatsen langs de westelijke kant van de dijk van de Enkele Wiericke komen soortenrijke hooilandvegetaties voor met onder andere de zeldzame vrouwenmantel (34). In het water van de Wierickes worden zeldzame waterplanten aangetroffen en ook verlandingsvegetaties (35, 36). Aan de voet van de dijken van de Wierickes dringt kwelwater omhoog waardoor weer specifieke plantensoorten voorkomen.
- De spoorlijn draagt bij aan de biologische diversiteit van het gebied door zijn bermen, die plaatselijk enkele tientallen meters breed zijn (37). Ze bieden door de droge zandgronden nog een laatste plaats aan plantensoorten die in de rest van het gebied niet voorkomen en verder kunnen plantensoorten hier nog een plaats vinden die uit het aangrenzende cultuurland voor een groot gedeelte verdwenen zijn. Ten behoeve van de versterking van de spoorlijn zijn er op een groot aantal plaatsen, door het graven van veen, putten ontstaan (38).
Naast zuiver open water komen er verlandingsvegetaties voor, vaak met zeldzame planten. Verder treft men er goed ontwikkelde schrale hooilanden, rietlanden en moerasbosjes aan.

Fauna

- In het veenweidegebied komen meer broedende weidevogels voor dan op de kleigronden. Alhoewel de dichtheden van de broefvogelpopulaties niet bijzonder hoog zijn komen plaatselijk toch hoge concentraties voor. Vrij grote weidevogeldichtheden komen, behalve in de omgeving van de plassen, voor in het noordoostelijk en zuidoostelijk deel van de polder Lange Weide (24 en 25), ten noorden en ten zuiden van de Ruigeweide Achterkade (26 en 27) en in gedeelten van de polders Barwouderswaard (28) en Papekop (29).

Veel weidevogels in de Barwoutswaarder Polder.

- Vogels van half open struik- en ruigtevegetaties komen bij de pol-derkaden en geriefbosjes veel voor, terwijl van de zoogdieren de haas, hermelijn, wezel, vleermuis, wellicht bunzing en veel soorten muizen voorkomen.
- De brede bermen van de spoorlijn met hun gevariëerde begroeiingen vormen een broedgebied van veel vogels en een belangrijke schuilplaats voor kleine zoogdieren en amfibieën. Door de geïsoleerde ligging met geringe verstoring van de veenputten zijn het belangrijkste broed- en foerageerplaatsen van veel vogelsoorten geworden.

Factoren van menselijke oorsprong

Occupaties

Het plangebied maakt deel uit van het Hollands-Utrechtse weidegebied. Ongeveer 10.000 jaar geleden was hier een grote rivierdelta aanwezig. In het bereik van het slibhoudende en voedselrijke rivierwater groeiden uitgestrekte moerasbossen. Hieruit ontstonden voedselrijke venen. Buiten bereik van rivierwater vond ook de veenvorming plaats. Dit veen was voedselarm.

In de bosveengebieden zorgden veenstroompjes voor de afwatering. Door slibafzetting van zowel de veenstroompjes als van de rivieren ontstonden oeverwallen en stroomruggen. Als gevolg van het indrogen en inklinken van het veen zijn de oeverwallen van de Oude Rijn en de Hollandsche IJssel en de stroomruggen bij Waarder relatief hoog komen te liggen. De oeverwallen hadden rondom 1000 jaar na Christus een relatief goede afwatering en de begroeiing bestond uit vrij dicht bos. Daarom begonnen de eerste bewoners juist vanaf de oeverwallen het gebied te ontginnen en in cultuur te brengen. Iedere ontginning maakte achter zijn op de oeverwal gelegen hoeve loodrecht op de oeverwal een strook grond geschikt voor landbouwkundig gebruik. Op enige afstand van de hoeven werd voor gemeenschappelijke afwatering een wetering gegraven. In de late middeleeuwen werd de ontginning van de venen meer centraal geregeld. Het ontginningsrecht van een stuk veenmoeras (de "cope") kon worden gekocht door de "coper". Waarder is een voorbeeld van copenederzetting die zich door de regelmatige slagenverkaveling gekenmerkt.

Bodemgebruik

Bijna alle cultuurgrond in het plangebied is in gebruik als grasland ten behoeve van de rundveehouderij (melkkoeien, kaasmakerijen). Bij de occupatie is al beschreven hoe de slagenverkaveling is ontstaan. De lange smalle kavels achter de boerderijen zijn later doorsneden door een spoorlijn (Utrecht-Rotterdam) en Rijksweg A12. Vooral de spoorweg vormt, door de barrièrewerking, een probleem bij het agrarisch grondgebruik.

Bebouwing is in de vorm van linten (met een enkele kern op het knooppunt van wegen) in het gehele gebied aanwezig, nog steeds op de plaats van de oude occupatiebasis.

De bebouwing is in hoofdzaak langs een zijde van de weg gericht. De bebouwing staat vrijwel altijd op de kop van de kavel en bestaat voornamelijk uit boerderijen en schuren, behalve in de kernen van Waarder, Driebruggen en Hekendorp waar ook veel "gewone burgerwoningen" aanwezig zijn.

Het boezemwater van de Dubbele Wiericke (van Hekendorp aan de Hollandse IJssel, via Driebruggen naar Nieuwerdorp aan de Oude Rijn) vervult ook een recreatieve functie. Op afstand vervullen de Reeuwijkse Plaasen een belangrijke (water-)recreatieve rol.

Hekendorpse Buurt: boerderijen op de oeverwal langs de Hollandsche IJssel.

Landrecreatieve mogelijkheden blijven binnen het gebied beperkt tot fietsen over de smalle, vaak met knotwilgen omzoomde wegen binnen de bebouwingslinten. De afwisseling binnen het lint en de variatie in uitzichtmogelijkheden maken het fietsen aantrekkelijk, vooral daar waar een vrijliggend fietspad aanwezig is.

De ruimtelijke opbouw van het plangebied

De ruimtelijke opbouw van het landschap wordt in het open weidegebied vooral bepaald door de elementen die de blik begrenzen. De belangrijkste ruimtebepalende elementen worden door het dijklint langs de Hollandse IJssel, door de Rijksweg A12 en door de bebouwing van Oudewater gevormd (zie figuur 5). Deze elementen begrenzen de hoofdruimten waaruit het gebied is opgebouwd. De subruimten daarbinnen worden gevormd door elementen die minder hoog zijn (spoorlijn, de Wierickes) of transparanter (boerderijstroken). De meeste hoofd- en subruimten zijn grootschalig. Ruimten met een kleine maat komen voor in of bij de bebouwingslinten en dorpen.

Als gevolg van het relatief weinig voorkomen van elementen als gebouwen, bosjes en dergelijke binnen de omgrensde ruimten maakt het landschap een open indruk. De boerderijlinten zijn afwisselend door de variatie in bebouwing, het al of niet aanwezig zijn van geriefbosjes en wegbepanting (knotbomen), al of niet aan twee zijden van de weg. Verder zijn de bruggetjes tussen de smalle weg en het erf karakteristiek voor de boerderijlinten. Onderling onderscheiden de boerderijlinten zich niet zoveel van elkaar. Enkele (Ruige Weide, noordelijk deel Papekopperdijk, Hekendorpse Buurt, Westeinde, Groendijck en westelijk deel Laageind) onderscheiden zich door hun vrij authentieke en gave uiterlijk en zijn in het streekplan Zuid-Holland Oost aangegeven als boerderijstroken met grote cultuurhistorische en/of landschappelijke waarde (zie figuur 2 en hoofdstuk 6).

In het samenspel van de natuurlijke gegevens en de wijze waarop de mens deze gegevens in de loop der tijd heeft benut en aangepast voor zijn gebruik, is een zeker evenwicht ontstaan. Opvallend is dat met de voortdurende verandering een aantal hoofdkenmerken daarin constant is gebleven. Door verbanden te leggen tussen de diverse basisgegevens is een indeling gemaakt in onderling verschillende landschapseenheden.

- Het stroomruggenlandschap

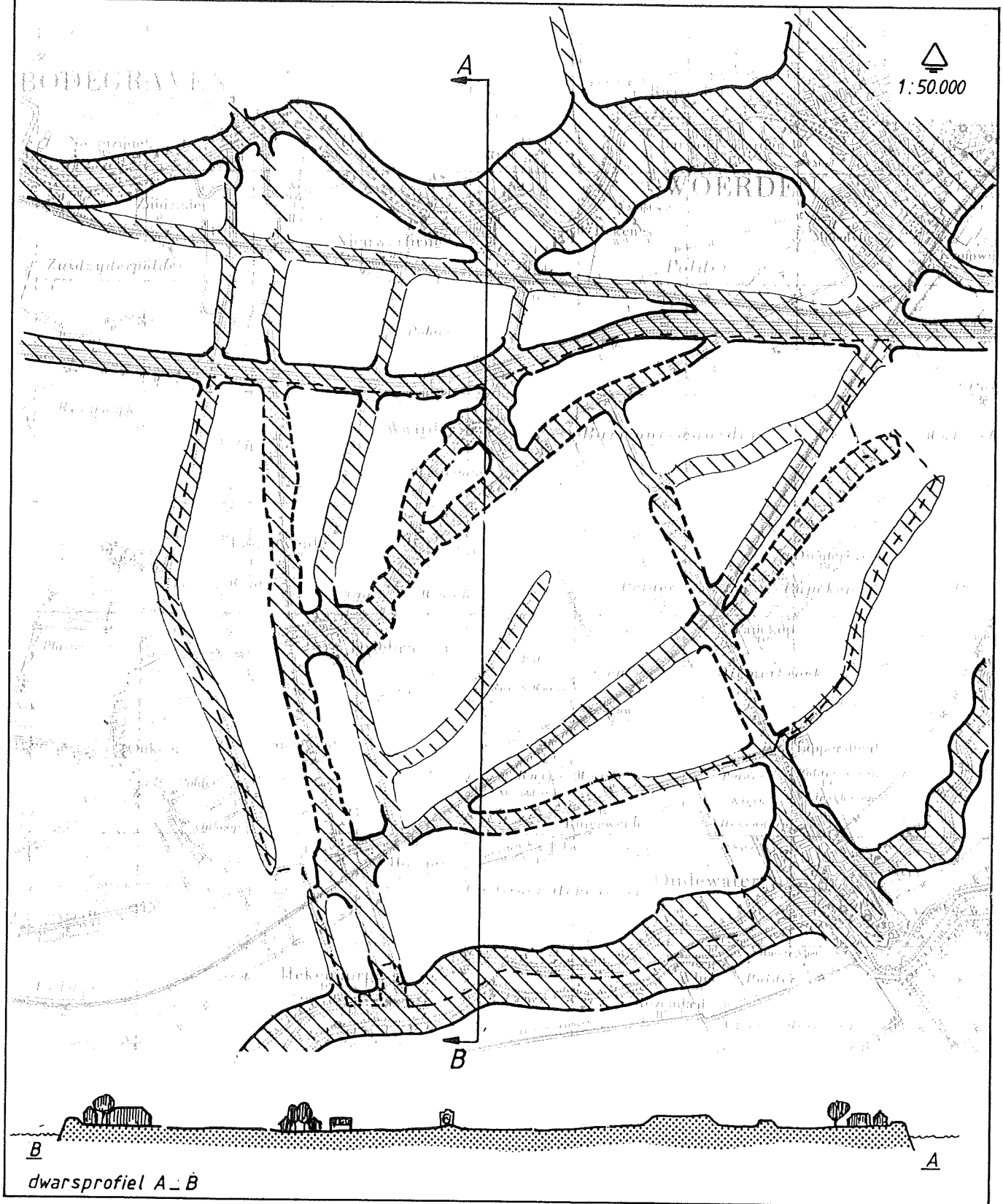
Het landschap langs de Hollandsche IJssel onderscheidt zich van de rest van het gebied door:

- . de ligging van de wegen en bebouwing op de relatief droge oeverwal- en kleigronden die hoger gelegen zijn. Deze afwijkende bodem- en grondwatercondities komen onder meer ook tot uiting in de aanwezigheid van boomgaarden en glasopstanden die verder in het gebied niet voorkomen;
- . een grote afwisseling in de bebouwingslinten;
- . het zwak kronkelige verloop van de weg op en onderlangs de dijk op de oeverwal. Door de ligging van de weg onder aan de dijk is (ten oosten van Hekendorp) het uitzicht over de rivier sterk beperkt. Terwijl ten westen van Hekendorp de ligging van de weg op de dijk veel uitzichten verschaft. Het kronkelige verloop van de weg biedt echter in beide gevallen veel gevarieerde uitzichten op het veenweidegebied van de polders. Ook de "onregelmatigheden" in het bebouwingspatroon van het dorp Waarder zijn ontstaan dankzij de ligging van Waarder op een oeverwal.

Laageind: polder ruimtelijke begrensd door Rijksweg A12.

- *gesloten begrenzing*
- *gesloten begrenzing met doorzichten*
- *transparante begrenzing*

*ruimtelijke opbouw
figuur 5*

Barwoutswaarder Polder gezien vanaf Papekopperdijk.

- Het veenweidelandschap

Dit landschap omvat de rest van het gebied en onderscheidt zich door:

- . het voorkomen van relatief laag gelegen graslanden op veen-
gronden met hoge grondwaterstanden. De graslanden zijn verka-
veld in smalle, achter de boerderij opstreckende, percelen
die van elkaar gescheiden worden door greppels, sloten, ach-
terkades en achterweteringen. Door het ontbreken van opgaande
begroeiing in de polders zelf, is het veenweidelandschap erg
open;
- . het voorkomen van, vooral uit (agrarische) bebouwing en be-
groeiing bestaande, vrij transparante bebouwingslinten. Brug-
getjes dienen als verbinding tussen de smalle wegen
(+ 3.50 m) en de bebouwing. De smalle bermen zijn veelal in-
geplant met knotwilgen, terwijl de vele geriefbosjes ook een
karakteristiek element vormen van de linten, waar tevens een
rijke flora en aanwezig is;
- . de specifieke samenhang tussen het extensieve gebruik van de
graslanden "achter op" de percelen en het voorkomen van een
rijke fauna en flora daar. Door de relatief grote afstand van
de boerderijen tot het achterste deel van het perceel en/of
door de slechte bereikbaarheid van percelen (door spoorbaan/
autoweg) is het gebruik minder intensief dan op de rest van
de (wel goed bereikbare) percelen. Er is een gradientsituatie
(overgang) ontstaan van intensief (weiland) naar minder in-
tensief (hooiland) gebruikte gronden op de opstreckende ka-
vels. Deze wordt ondersteund door de waterbeweging van het
centrum van de veenpolder (extensief, voedselarm) naar buiten
(intensieve, voedselrijke delen) (zie figuur 6).

Binnen het veenweidegebied kunnen nog twee deelgebieden worden on-
derscheiden. Het gebied tussen de beide Wierickes onderscheidt
zich van het gebied ten oosten daarvan doordat de kaden langs deze
beide watergangen, al dan niet begroeid, duidelijk de horizon be-
palen en daarmee dit gebied een eigen schaal en karakter verlenen.

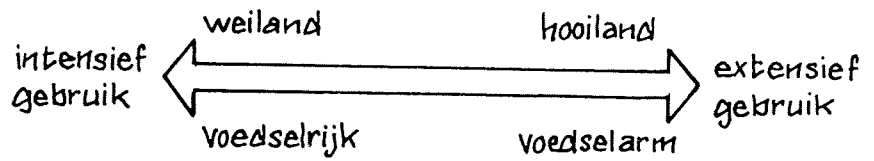
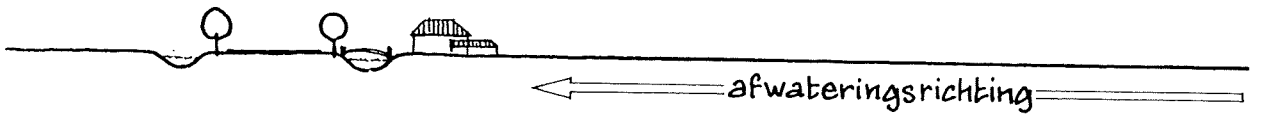
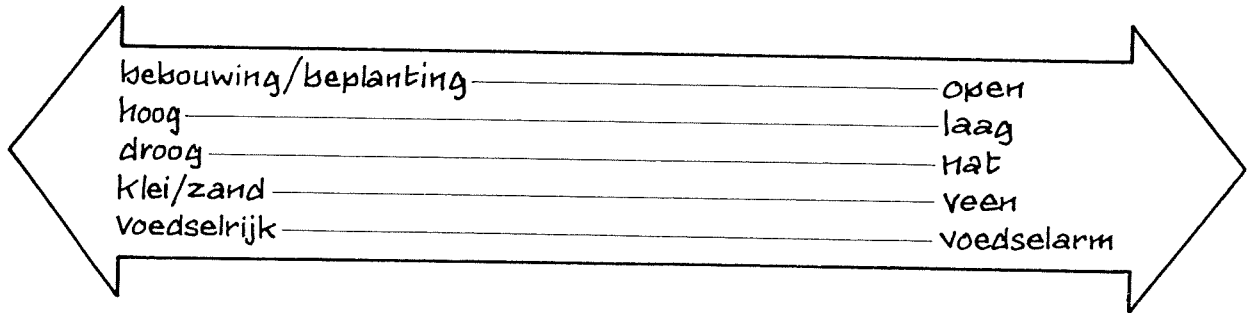
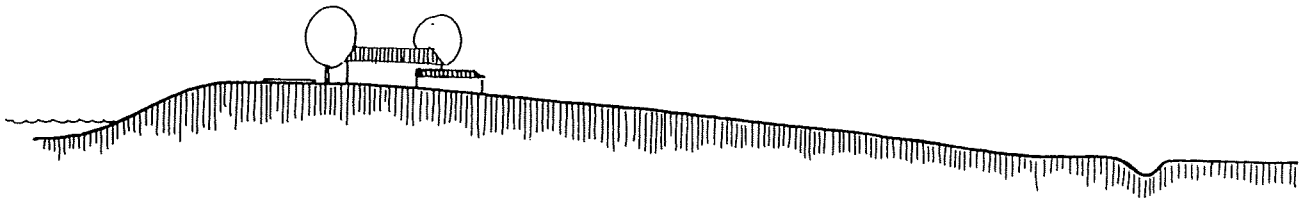
- Samenhang tussen het stroomruggen- en veenweidelandschap

Tussen het veengebied en het gebied langs de rivieren bestaat een
aantal verschillen die in een zodanige verhouding tot elkaar staan
dat ze elkaar versterken. Ook hier is er dus sprake van een gra-
diëntsituatie die primair berust op een verschil in grondsoorten
waarbij door de overgang van veen via klei-op-veen naar zavel en
zand in de richting van de rivier tevens een vergroting van de
voor de planten beschikbare hoeveelheid voedingszouten, een ver-
groting van de wisseling in waterstand, een vergroting van de
breedte van sloten en tochten en een toename van de stroomsnelheid
van het water plaats heeft.

Hierboven is al geconstateerd dat het stroomruggenlandschap zich
naast de grotere dynamiek ook onderscheidt door hogere ligging,
een meer natuurlijk kronkelig wegenverloop en een grotere dicht-
heid met meer afwisseling in de aard en hoeveelheid van de lintbe-
bouwing.

STROOMRUGLANDSCHAP

VEENWEIDELANDSCHAP

samenhang stroomruggen – veenweide
figuur 6

Dubbele Wiericke nabij Driebruggen: hooggelegen ten opzichte van veenweidegebied.

Samenvatting en conclusie

Samengevat kan het volgende worden gesteld:

- De voor een groot deel nog steeds bestaande wisselwerking tussen:
  - . de basisfactoren onderling (overgang in grondsoorten, afwateringsrichting, verschillen in hoogteligging);
  - . de basisfactoren en het bodemgebruik (extensief en uitsluitend agrarisch in de natte delen, intensiever met vooral niet-agrarisch bodemgebruik op de hogere delen);
  - . de bedrijfsvoering van het stroomruggenlandschap en de basisfactoren (intensief bij de boerderij, extensiever op de verderaf en/of moeilijk bereikbare delen van de kavels, hoge waterpeilen in het algemeen);
 heeft er in de loop van de tijd voor gezorgd, en doet dat nu nog, dat er een verschillende flora en fauna en een duidelijke ruimtelijke opbouw in het gebied is ontstaan.

- De aanwezigheid van:
  - . de Reeuwijkse Plassen in de directe omgeving;
  - . karakteristieke elementen uit het stroomruggenlandschap, zoals de dijken en uiterwaarden;
  - . de vele karakteristieke elementen van het veenweidelandschap, zoals de vochtige open en weinig ontsloten graslanden, de sloten met schoon water, polderkaden, geriefbosjes, veenputten, (weg)bermen en knotwilgen;
 waarborgen een grote diversiteit in zowel de levensomstandigheden voor plant en dier als in het beeld en de aanwezige elementen bepalen mede de grote biologische rijkdom van het gebied en de visuele aantrekkelijkheid ervan.

- De ruimtelijke opbouw is een afspiegeling van het huidige gebruik en de ontstaanswijze van het gebied. De structuur wordt duidelijk bepaald door de open, weinig visueel-complexe graslandgebieden enerzijds en de dichte kleinschalige, gevariëerde bebouwingslinten anderzijds. Het onderscheid tussen de transparante, agrarische bebouwingslinten in het veenweidegebied en de dichte, complexere oeverwallinten sluit aan bij de verschillen in identiteit tussen het veenweide- en stroomruggenlandschap.

Op grond van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat door de grote hoeveelheid van de hiervoor beschreven elementen en door de hoge graad van ontwikkeling van deze elementen het gebied ten aanzien van landschap en natuur zeer waardevol is. Deze elementen en structuren vertonen in hun ontstaanswijze, hun huidig functioneren en hun ruimtelijke verspreiding een zeer sterke verwevenheid met het agrarische bedrijf en bestaan uit onderdelen van het agrarisch cultuurlandschap die met dit landschap onverbrekkelijk verbonden zijn.

Deze kwaliteiten van landschap en natuur dienen dan ook zoveel mogelijk behouden te worden. Dit betekent dat vanuit deze sector het volgende nagestreefd dient te worden:

- handhaven en waar mogelijk versterken van de ruimtelijke opbouw van het plangebied die gekenmerkt wordt door grote open ruimten begrensd door lintvormige verdichtingen;
- versterken van de verweving tussen landbouw, natuur en landschap: het gebruik voor de veehouderij (weidebouw) betekent visuele openheid en de mogelijke aanwezigheid van weidevogels;

Oosteinde: smalle ontsluitingsweg te verbeteren in kader landinrichtingsplan.

- beschermen van de cultuurhistorisch waardevolle boerderijstroken;
- tegengaan van die maatregelen die natuur- en landschapswaarden aantasten, zoals grondwaterpeilverlaging, reconstructie waterlopen, boerderijverplaatsing, vestiging van niet-agrarische functies, verwijderen van kleine landschapselementen;
- streven naar een zo groot mogelijk (aaneengesloten) oppervlakte van gronden met een extensief beheer, onder andere door realisatie van de doeleinden van de, door de provincie vastgestelde, reservuats- en beheersgebieden.

Reservuats- en beheersgebieden zijn agrarische gebruikte gronden met zulk een concentratie van floristische en faunistische waarden, dat zij in eigendom zouden moeten komen van een natuurbeschermingsorganisatie (overheidsinstelling of particuliere instelling). Voor het beheer en onderhoud zal veelal een beroep (moeten) worden gedaan op de agrariërs.

Met de aankoop is gewoonlijk veel tijd gemoeid. Allereerst moet er bij de grondeigenaar bereidheid ontstaan om zijn grond te verkopen. Komt die bereidheid niet, dan verandert er ook niets. Komt de bereidheid wel, dan moet de koopster uiteraard over voldoende financiën beschikken. Deze worden bepaald door de begroting van rijk en provincie. Voor de periode totdat de aankoop een feit is, biedt de Relatienota de mogelijkheid tot het afsluiten van beheersovereenkomsten tussen agrariërs en het rijk (Bureau Beheer Landbouwgronden). De betrokken agrariër stemt dan vrijwillig in met natuurvriendelijke maatregelen, waartegenover het rijk - ter compensatie van gederfde opbrengsten - een jaarlijkse tegemoetkoming stelt.

Dit geldt ook voor degenen die (nog) geen bereidheid tonen tot verkoop van hun gronden.

Om de hier aanwezige natuurwaarden te beschermen tegen handelingen die deze waarden te gronde richten, dient het aanlegvergunningstelsel zich over de reservuatsgebieden uit te strekken.

2.2. Ontwikkelingen

Landinrichting

De grootste veranderingen in de landschapsstructuur zullen het gevolg zijn van de landinrichting die op dit moment in voorbereiding is.

Uit het voorontwerp-plan van de landinrichting Driebruggen kan worden afgeleid dat de inrichtingsmaatregelen zich vooral zullen richten op:

- a. het verbeteren van de ontsluitingswegen inclusief de verbetering en/of opheffing van alle onbewaakte particuliere spoorwegovergangen door onder andere de aanleg van veetunnels;
- b. een diepere ontwatering van het veenweidegebied;
- c. het ruilen en bijeenvoegen van kavels tot (grotere) huiskavels en boerderijverplaatsing.

Daarnaast worden er maatregelen voorgesteld met betrekking tot het aanwijzen van reservuats- en beheersgebieden, de aanleg van recreatieve verbindingen en voorzieningen en het aanbrengen van beplantingen.

Onderstaand zijn de mogelijke gevolgen van deze maatregelen voor het landschap en de natuur aangegeven. Deze gevolgen zijn mede afgeleid uit de evaluatie, die is opgenomen in het voorontwerp-plan landinrichting Driebruggen:

- peilverlaging met 10-25 cm leidt tot een toename van de oxydatie, de mineralisatie (voedselverrijking van bodem en water), extra klinkerzetting;
- kavelinrichtingswerken leiden tot nivellering van het a-biotisch milieu (vochtthuishouding, microklimaat en nutriënteniveau);
- de typische (natte) grasland-, oever- en slootvegetaties zullen na grondwaterpeilverlaging spoedig verdwijnen en plaatsmaken voor algemene graslandvegetaties; in de relatienotagegebieden kan op de langere termijn enige positieve ontwikkeling optreden;
- de kritische weidevogels als tureluur, slobbeend, grutto en zomertaling zullen na polderpeilverlaging niet tot broeden komen en mogelijk niet meer voorkomen. Hoewel in het relatienotagegebied de kritische soorten nog wel voor zullen komen zal het aantal vogels met meer dan 2/3 afnemen (bij autonome ontwikkeling kan het aantal mogelijk met de helft teruglopen) binnen het totale landinrichtingsgebied. Gezien de geringe oppervlakte relatienotagegebied in de gemeente Driebruggen zal het aantal vogels in het plangebied nog meer teruglopen;
- door de peilverlaging en de daardoor mogelijk intensivering van het bodemgebruik zal verlies optreden van de fourageermogelijkheden voor wintergasten, waarvoor rust en hoge grondwaterstand een vereiste is. Door bovenstaande activiteiten zal de waterkwaliteit achteruitgaan, hetgeen betekent dat een aantal vissoorten en amfibieën verdwijnt. Dit geldt tevens voor de meeste landschapselementen (geriefbosjes) en de daaraan verbonden kleine zoogdieren en vogels;
- boerderijverplaatsing zal leiden tot aantasting van de openheid en verbreking van de relatie van de boerderijen met de ontginningsbasis;
- wegverbetering zal leiden tot schaalvergroting van de elementen, maar zal bij goede inrichting in combinatie met watergangen, bermen en beplantingen een nieuwe identiteit betekenen voor het landschap;
- de aanleg en handhaving van de landschapselementen zal leiden tot handhaving van de cultuurhistorische betekenis en tot ontwikkeling van een landschapsecologische structuur voor drogere omstandigheden.

Windenergie

Een ander vrij recente ontwikkeling die betrekking heeft op het functioneren van de agrarische sector maar die niet expliciet uit het kader van de landinrichting voortvloeit, is de benutting van windenergie.

Vooraf ten behoeve van veredelings- en tuinbouw-onder-glas bedrijven zullen richtlijnen gegeven dienen te worden omtrent plaatsing en grootte van de windturbines. Het zijn deze bedrijven die de grootste energiebehoefte hebben. De richtlijnen zijn vooral bedoeld om zorg te dragen voor de versterking en het behoud van de identiteit van de onderscheiden landschapstypen (veenweide- en stroomruggenlandchap).

Het blijkt dat het effect van windturbines op het landschap van een aantal factoren afhankelijk is:

- de hoogte van de windturbines;
- de plaatsing van windturbines ten opzichte van bebouwing en beplanting;

Hekendorpse Buurt: windturbines en silo's zorgvuldig inpassen.

- de plaatsing van windturbines ten opzichte van elkaar;
- de maat en schaal van het landschapstype waarin de windturbines worden gesitueerd;
- de landschapsecologische kenmerken (vooral vogels);
- de cultuurhistorische waarden van de bebouwing.

In het algemeen moet bij de plaatsing van windturbines in het landelijk gebied met de volgende aspecten rekening worden gehouden:

- windturbines dienen niet buiten de bouwpercelen te worden geplaatst, omdat daarmee de relatie tussen opwekking en gebruik van energie wordt verbroken, hetgeen leidt tot verlies van betekenis van het landschap (met uitzondering van windturbines ten behoeve van waterstaatsdoeleinden);
- de onderlinge afstand van de windturbines, gerelateerd aan de hoogte ervan dient niet zodanig te zijn dat de windturbines het landschapsbeeld gaan domineren;
- de absolute hoogte van de windturbines dient in verhouding te staan tot maat en schaal van de aanwezige bebouwing en beplanting;
- daar waar verwacht kan worden dat er een landschapsecologische relatie bestaat tussen plassen en polder (in verband met het fourageren van watervogels) dient met betrekking tot de hoogte en onderlinge afstand van windturbines voorzichtigheid te worden betracht.

Het effect van windturbines op de onderscheiden landschapstypen kan als volgt worden beschreven:

- Ten aanzien van het stroomruggenlandschap:

Gezien het voorkomen van intensieve veehouderij (Hekendorpse Buurt) kunnen hier aanvragen voor het oprichten van windturbines verwacht worden. Door de grotere variatie aan elementen heeft dit landschapstype de potentie om windturbines op te nemen, zonder dat dit bijzonder storend voor de structuur hoeft te zijn. Eventuele beperkingen ten aanzien van het oprichten van windturbines zullen niet zwaar behoeven te zijn.

- Ten aanzien van het veenweidelandschap:

In vergelijking met het stroomruggenlandschap kan opgemerkt worden dat zowel door de minder grote variatie, de kleinere maten in de linten als de vlakheid van het gebied, het veenweidelandschap kwetsbaarder is ten aanzien van het oprichten van windturbines. Op grond van de aanwezige bedrijven kan verwacht worden dat de energie-vraag beperkter zal zijn dan in het stroomruggengebied.

De ruimtelijke kwaliteiten van de bebouwingslinten, zoals besproken in hoofdstuk 2.1 zullen voor een verdere differentiatie zorgen ten aanzien van de toepassingsmogelijkheden van windturbines (zie ook hoofdstuk 10, Plandoelen).

Silo's

De opslag van ruwvoer geschiedt hetzij in betonnen (sleuf-)silo's, hetzij onder plastic (met autobanden), danwel in torensilo's. Zo zijn 25 meter hoge torensilo's bij bedrijven met een oppervlakte van minimaal 70-90 ha (minimaal + 160 stuks melkvee) financieel gunstiger dan het alternatief van de rijkuilen of sleufsilo's. Het is dus sterk afhankelijk van de bedrijfsgrootte of er torensilo's gebouwd zullen worden.

Melkveehouderijbedrijf in Ruige Weide: kavels doorsneden door spoorlijn Gouda-Woerden.

Daarnaast is de ruimtelijke kwaliteit van het landschap, met de bebouwingslinten daarin, van invloed op de toepasbaarheid van torensilos. Voor het landschap kunnen globaal gezien dezelfde conclusies gelden als hierboven vermeld ten aanzien van windturbines. Een nadere afweging met betrekking tot de toepassing per bebouwingslint zal in hoofdstuk 9 (Uitgangspunten planvorming) aangegeven worden.

Ten behoeve van de voorbereiding van het landinrichtingsplan is onder verantwoordelijkheid van de Provinciale Raad voor de Bedrijfsontwikkeling in de Landbouw in Zuid-Holland het Landbouwstructuuradvies (1977) opgesteld. Op grond hiervan is het mogelijk een beeld te geven van het functioneren van de landbouw in het plangebied. Met behulp van gegevens uit de landbouwmetingen van 1983 en 1986 is deze informatie geactualiseerd en waar mogelijk nauwkeuriger op het landelijk gebied van Driebruggen betrokken.

3.1. Agrarisch-structurele aspecten

Het grootste deel van het landinrichtingsgebied en van het landelijk gebied van de gemeente Driebruggen is in gebruik als grasland ten behoeve van het veehouderijbedrijf. Circa 1% van de oppervlakte cultuurgrond is in gebruik voor fruitteelt en tuinbouw (voornamelijk in een zone langs de Hollandsche IJssel).

De melkveehouderij en de intensieve veehouderij zijn in het landinrichtingsgebied de belangrijkste bedrijfstypen (zie tabel 1).

Tabel 1 Bedrijfstype binnen het landinrichtingsgebied

Bedrijfstype	Aantal bedrijven				ha cultuurgrond			
	1969	1974	1980	1983	1969	1974	1980	1983
melkveehouderijen	242	227	206	176	3781	3561	3390	3273
gemengd melkvee/veredelingsbedrijven	64	47	47	25	789	615	565	356
veredelingsbedrijven	13	23	24	20	111	140	111	137
fruit/boomkwekerijbedrijven	14	11	11	3	25	21	20	19
glastuinbouwbedrijven	8	9	6	2	8	10	8	2
totaal	341	317	294	226	4714	4347	4094	3787

Het aantal bedrijven is in de periode 1969-1983 sterk afgenomen, uitgezonderd in de sector veredelingsbedrijven. De gemiddelde bedrijfsgrootte neemt toe, zowel naar oppervlakte als naar veebezetting. Voor het belangrijkste bedrijfstype, de melkveehouderij is dat in tabel 2 weergegeven.

Tabel 2 Ontwikkelingen op de melkveehouderijbedrijven binnen het landinrichtingsplan

	1969	1974	1980	1983
Aantal melkkoeien:				
- totaal	7064	7791	8581	
- per bedrijf	29	35	42	
- per 100 ha grasland	187	219	254	
Aantal g.v.e. (grootvee-eenheden)				
- per ha grasland	2,38	2,81	3,06	3,2
Aantal bedrijven	242	227	206	176
Gemiddelde bedrijfsgrootte (ha)	15,6	15,7	16,5	16,8

In tabel 3 zijn enkele relevante gegevens over de landbouw in de gemeente Driebruggen samengebracht ontleend aan de Landbouwmittellingen 1986.

In totaal is er sprake van 170 bedrijven. Het grootste deel (99%) betreft veehouderijbedrijven. Hiervan zijn ca. 64% gespecialiseerde melkveehouderijbedrijven. De overige veehouderijbedrijven betreffen gespecialiseerde intensieve veehouderijbedrijven (ca. 17%), dan wel combinaties van bedrijfsvormen o.a. intensieve veehouding als neventak aanwezig (ca. 18%).

Van de oppervlakte cultuurgrond in Driebruggen is 99% in gebruik als grasland.

Tabel 3 Bedrijfstype en grondgebruik in Driebruggen

Bedrijfstype	1986	
	abs.	%
melkveehouderij	107	64
gemengde bedrijven (o.a. melkvee/intensieve veehouderij)	31	18
intensieve veehouderij	30	17
tuinbouwbedrijven	2	1
	170	100
Grondgebruik:		
grasland	2178 ha	99%
akker- en tuinbouw op open grond	2 ha	-
tuinbouw onder glas	1 ha	-

Een verdere intensivering in de veehouderij zal afgeremd worden door de ingestelde superheffing, het verbod op de nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven en de Meststoffenwet. Door de voorgestelde peilverlaging in het kader van de landinrichting is een intensiever grondgebruik (hogere veebezetting) echter wel mogelijk. Het tuinbouwareaal zal in de toekomst mogelijk iets toenemen, als gevolg van de beperkingen in veehouderij.

De landbouw en met name de melkveehouderij zal ook in de toekomst de belangrijkste gebruiksvorm in het plangebied blijven. Het beleid dient hierop ook gericht te zijn, omdat daarmee de belangrijkste drager van het landschap behouden blijft.

Reeds van oudsher is de kaasbereiding op vele boerderijen in het plangebied een geïntegreerd bedrijfsonderdeel. De bedrijven waar kaas wordt gemaakt zijn gemiddeld wat groter van oppervlakte en produktieomvang en er is een zwaardere arbeidsbezetting, die vooral ook wordt voortgezet bij de kaasbereiding.

Op de kaasmakerijen zijn gemiddeld meer melkkoeien en wordt minder jongvee gehouden. Kaasmakerij komt het meest voor op de bedrijven met grotere melkveestapels. In Driebruggen zal ook in de toekomst de kaasmakerij op daarop ingestelde bedrijven een belangrijke tak blijven en mogelijk nog aan belangrijkheid winnen.

3.2. Cultuurtechnische aspecten

- Ontsluiting

Binnen het landinrichtingsgebied zijn alle bedrijfsgebouwen per as bereikbaar. Voor sommige vormen van transport (melktank en bulktransport) zijn de afmetingen en de draagkracht van de fundering echter vaak te gering. Dit leidt tot belemmeringen in de agrarische bedrijfsvoering en het wegdrukken van de beplantingen. Daarnaast liggen niet alle bedrijfsgebouwen aan de verharde weg: ongeveer 20 bedrijven liggen op meer dan 50 m van een verharde weg.

- Waterhuishouding

Waterstaatkundig liggen de gronden binnen het landinrichtingsgebied in twee waterschappen, te weten:

- het deel ten oosten van de Enkele Wiericke (het plangebied) (+ 4.250 ha) is gelegen in het Grootwaterschap van Woerden;
- het deel ten westen van de Enkele Wiericke (+ 1.650 ha) maakt deel uit van het Waterschap De Gouwelanden, liggend in het Hoogheemraadschap van Rijnland.

De watergangen zijn in het algemeen zeer breed. De waterdiepte is echter zo gering, dat de toevoer naar de gemalen te wensen overlaat. Het water wordt uitgeslagen op de gekanaliseerde Hollandsche IJssel, de Oude Rijn en de Enkele en Dubbele Wiericke. In alle 16 polders binnen het landinrichtingsgebied zijn inlaatmogelijkheden aanwezig, hoewel niet optimaal functionerend.

De ontwatering geschiedt in het graslandgebied door middel van greppels en sloten. De ontwateringsdiepte is de afstand tussen het maaiveld en het grondwater. De grondwaterstanden en de fluctaties daarin worden gekarakteriseerd door grondwatertrappen (Gt's). Een bepaalde Gt wordt gekenmerkt door een gemiddelde hoogste (winter)grondwaterstand (G.H.G.) en een gemiddelde laagste (zomer)grondwaterstand (G.L.G.). (zie hiervoor figuur 3, Bodemkaart). De gemiddelde hoogste grondwaterstand ligt voor 86% van het landinrichtingsgebied in de winter tussen de 5 en 15 cm beneden maaiveld. De gemiddeld laagste grondwaterstand ligt zomers tussen 70 en 100 cm beneden maaiveld.

In dit gebied komt een tiental onderbemalingen voor; de bemaling vindt voornamelijk plaats door windmolens.

De waterkwaliteit is in grote delen van het gebied matig. De waterkwaliteit van de Polder Papekop, het westelijk deel van de Polder Groot Hekendorp en het gebied ten zuidoosten van Papekop werd als slecht beoordeeld. Oorzaak hiervan is de ongezuiverde lozing van afvalwater o.a. van de kern Papekop. Door middel van de aanleg van een rioleringsstelsel wordt hierin evenwel spoedig verbetering verwacht (zie ook hoofdstuk 2).

- Verkaveling

Het veenweidegebied wordt gekenmerkt door een opstreckende verkaveling; dat wil zeggen dat de bedrijven veelal in een lintbebouwing langs de wegen zijn gelegen, met een lange, smalle kavel achter het bedrijfsgebouw.

Polder Ruige Weide: zone ten noorden van de spoorlijn Gouda-Woerden bestemd voor boerderijverplaatsing.

Ongeveer 25% van de bedrijven in het landinrichtingsgebied heeft 1 bedrijfskavel, circa 33% heeft 2 bedrijfskavels, 34% heeft 3 bedrijfskavels en 8% heeft 4 bedrijfskavels en meer. Het gemiddelde aantal bedrijfskavels is 2,7 met een gemiddelde oppervlakte van 6,2 ha per bedrijfskavel.

Van de totale oppervlakte cultuurgrond ligt 58% in de huisbedrijfskavel. Het gedeelte dat over de spoorlijn ligt is niet tot de bedrijfskavel gerekend. De gemiddelde grootte van de huisbedrijfskavel is ca. 9,4 ha. De overige oppervlakte (42%) bestaat dus uit veldbedrijfskavels, die gemiddeld 4,4 ha groot zijn. Ongeveer 5% van de bedrijven heeft 60% van de totale oppervlakte cultuurgrond in de huisbedrijfskavel liggen. Ongeveer 1200 ha cultuurgrond kan alleen via een particuliere spoorwegovergang worden bereikt. Het totaal aantal onbewaakte overgangen is ca. 140.

3.3. Toekomstige landbouwkundige ontwikkelingen en uit de ontwikkelingen voortvloeiende inrichtingswensen

In het veenweidegebied van Zuid-Holland is er in de landbouw sprake van een achterstandsituatie ten opzichte van de rest van het land. Onderkend wordt dat diverse knelpunten inzake de inrichting van het gebied hieraan ten grondslag liggen. In het landinrichtingsgebied Driebruggen zijn deze knelpunten zodanig van omvang dat de rentabiliteit van de bedrijven hier nog geringer is dan elders.

Het landinrichtingsplan Driebruggen is opgezet om deze knelpunten weg te nemen. In het kader van de voorbereiding van het landinrichtingsplan zijn in het landbouwstructuuradvies voor de agrarische bedrijfsvoering de volgende inrichtingswensen geformuleerd:

Ten aanzien van de ontsluiting:

- Aanleg van wegen in boerderijvestigingsgebieden en reconstructie van bestaande wegen.
- Wegen die dienen voor ontsluiting van meer dan een eigendom dienen, indien dit nog niet het geval is, openbaar te worden.
- Verbetering van (openbare) spoorwegovergangen.

Ten aanzien van de waterhuishouding:

- Om de landbouwkundige gewenste drooglegging te kunnen realiseren, zal peilverlaging noodzakelijk zijn. Om de diepere peilen te kunnen handhaven, zullen zo nodig gemalen, kunstwerken en leidingen aangepast moeten worden.
- Het is gewenst, dat zo min mogelijk van agrarische bebouwing en dorpskernen afkomstig afvalwater wordt geloosd op het polderwater.

Ten aanzien van de verkaveling:

- Elk rundveehouderijbedrijf dient minimaal 60% van de bedrijfsgrond als huiskavel te exploiteren.
Voor het gebied Driebruggen, dat gericht is op zowel de melk- als kaasproduktie is een huisbedrijfskavel die 80% van de bedrijfsoppervlakte uitmaakt gewenst.

- De bedrijfstechnische en bedrijfseconomisch meest gunstige bedrijfskaveldiepte is 600 m. In het plangebied is echter, met uitzondering van de boerderijvestigingsgebieden, om financiële redenen de structuur van het gebied maatgevend gesteld voor de bedrijfskaveldiepte. De bedrijfskavels worden dan 800 à 1200 m diep.
- Particuliere spoorwegovergangen dienen te worden opgeheven.
- Om zo groot mogelijk effect van de diepere peilen te krijgen dienen de kavelinrichtingswerken ook te omvatten het uitdiepen van sloten, verbetering greppelpatroon, aanleg van drainage en het graven en dempen van sloten.

Bij realisering van bovengenoemde maatregelen zal het landinrichtingsgebied voor de landbouw effectiever en intensiever te gebruiken zijn.

Dit leidt tot:

- een hogere opbrengst (baten-extra kosten) van gemiddeld + 600 gulden per ha door een meer doelmatige bedrijfsvoering;
- een verbetering van de woon-, werk- en leefomstandigheden in het landinrichtingsgebied (onder andere grotere bedrijfsveiligheid).

4.1. Niet-agrarische bedrijven

Het aantal niet-agrarische bedrijven in het landelijk gebied van Driebruggen is beperkt (figuur 7). Op basis van inventarisatiegegevens uit 1984, die in 1987 geactualiseerd zijn, blijkt dat er sprake is van twee aannemersbedrijven, drie garagebedrijven waarvan één met LPG, drie transportbedrijven, één autosloperij, één meubelfabriek, één rietdekkersbedrijf en een groothandel in auto-onderdelen en landbouwmachines. Genoemde bedrijven hebben zich in het plangebied kunnen vestigen omdat er enerzijds sprake was van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen waarin niet-agrarische functies een "broedplaats" vonden die geleidelijk aan verder uitgroeiden en anderzijds de niet-agrarische bouw mogelijkheden onvoldoende afgeperkt waren.

In aansluiting op het provinciale beleid in deze is het gemeentelijk beleid er thans op gericht geen nieuwe niet-agrarische functies in het landelijk gebied toe te laten. Het sluiten van de hier nu gevestigde bedrijven wordt echter zowel om financieel-economische motieven als om redenen van werkgelegenheid onmogelijk en ongewenst geacht. Een positieve benadering is dan ook reëel waarbij evenwel onderkend wordt dat de uitbreidingsmogelijkheden ter plaatse slechts zeer beperkt kunnen zijn.

Bepalend voor de toelaatbaarheid van bedrijfsactiviteiten is de aanwezigheid van milieugevoelige bestemmingen (met name woningen) in de directe omgeving en het algemene karakter van het plangebied.

Bij de niet-agrarische bedrijfsvestigingen dient met name rekening gehouden te worden met de aanwezige woningen en de specifieke landschaps- en natuurwaarden in het omliggende landelijk gebied. Dit betekent dat hier in principe slechts bedrijven uit de categorieën 1 en 2 van de Staat van Inrichtingen toelaatbaar zijn. Het betreft hier bedrijven die gelet op hun aard en invloed op de omgeving toelaatbaar zijn tussen of onmiddellijk naast woongebouwen, echter alleen in gebieden met gemengde functies.

De in het plangebied aanwezige bedrijven zijn geïnterpreteerd en ingeschaald volgens de Staat van Inrichtingen (zie bijlage 3). De meeste van deze bedrijven dienen gerekend te worden tot een hogere categorie. Voor deze bedrijven is een specifieke, op de huidige bedrijfsvoering toegesneden bestemmingsregeling opgenomen. Wanneer het betreffende bedrijf opgeheven of verplaatst wordt, kan zich hier en soortgelijk bedrijf vestigen, dan wel een bedrijf uit de algemeen toelaatbaar gestelde categorieën 1 en 2.

Onderstaand worden de bedrijven behorend tot een hogere categorie nader toegelicht.

- transportbedrijven (categorie 3 en 4)

De bedrijfsomvang van de transportbedrijven gevestigd aan het Hoogeind en aan de Groendijck is zodanig dat deze tot categorie 3 gerekend worden. De omvang van het bedrijf gevestigd aan de Diemerbroek is aanzienlijk groter. Derhalve dient dit laatste bedrijf tot categorie 4 gerekend te worden.

Dergelijke bedrijven veroorzaken vooral veel hinder door het warmdraaien van de vrachtwagenmotor in de vroege ochtenduren en door de eventuele koelinstallaties van de vrachtauto's. Stallingsmogelijkheden in loodsen genieten derhalve de voorkeur.

Voor zover bekend hebben deze bedrijven tot nu toe geen problemen opgeleverd. De aangrenzende woningen maken deel uit van een lintbebouwing die samengesteld is uit vrijstaande woningen zodat in de meeste gevallen enige afstand tussen de verschillende gebouwen aanwezig is. De geringe uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijven in het landelijk gebied garanderen dat ook in de toekomst geen problemen kunnen ontstaan.

- Aannemersbedrijf (categorie 3)

Het aannemersbedrijf gevestigd aan de Papekopperdijk is aanzienlijk van omvang. Achter de werkplaatsgebouwen is een tamelijk groot terrein waar materiaal opgeslagen ligt.

Dit terrein grenst aan de zuidzijde van de spoordijk.

Aan de noordzijde is de dichtstbijgelegen woonbebouwing op ca. 100 m afstand gelegen. Afgezien van enige visuele hinder levert dit bedrijf geen problemen op. De uitbreidingsmogelijkheden voor de toekomst zijn, gezien het bebouwingspercentage, zeer beperkt.

- Meubelfabriek (categorie 4)

Achter de woningen, gelegen aan de Groendijck, is een meubelfabriek gevestigd. Dit bedrijf dat vanwege het motorisch vermogen van de apparatuur tot categorie 4 gerekend moet worden is qua omvang beperkt. Het biedt werk voor een vijftal personen. De activiteiten vinden plaats in gesloten hallen die op enige afstand van de aangrenzende woningen zijn gelegen. De aan- en afvoer vindt plaats via een toegang tussen de woningen. Dit heeft echter nauwelijks tot problemen geleid.

- Garagebedrijf annex verkoop motorbrandstof en LPG (categorie 4)

Van de huidige activiteiten valt alleen de verkoop en opslag van LPG in categorie 4. De eisen die worden gesteld aan bestaande LPG-stations zijn echter aanzienlijk minder streng dan bij nieuwe vestigingen. De opslagtank bevindt zich bovengronds naast de bedrijfsgebouwen. Het vulpunt is direct aan de weg, naast de woning aangebracht.

Het bedrijf zal met uitzondering van deze woning aan de nieuwe eisen voor bestaande vestigingen kunnen voldoen, waarbij uitgegaan wordt van een ingeterpte of ondergrondse opslagtank. Het bedrijf is specifiek bestemd.

- Autohandel annex autosloperij (categorie 4)

De activiteiten van dit bedrijf, gevestigd aan de Papekopperweg, bestaan enerzijds uit de handel in auto's en anderzijds uit reparatie- en sloopwerkzaamheden aan deze auto's. Voor wat betreft de handel en reparatieactiviteiten zou dit bedrijf tot categorie 2 behoren en als zodanig in het voorgestane beleid passen. Met name de sloopwerkzaamheden en opslag van autowrakken gaan deze categorie te boven, zodat inschaling in categorie 4 noodzakelijk is. Voortzetting van de sloopactiviteiten kan overigens alleen wanneer het bedrijf over een vergunning volgens de afvalstoffenwet beschikt.

- Groothandel in auto-onderdelen en landbouwmachines (categorie 3)

Dit bedrijf is gevestigd aan de Diemerbroek, naast het eerder beschreven transportbedrijf. Met uitzondering van de eigen woning en die van het aangrenzende transportbedrijf zijn binnen een afstand van 75 meter geen woningen aanwezig. Gezien deze aanzienlijke afstand kan verondersteld worden dat dit bedrijf geen hinder van betekenis zal veroorzaken voor de omgeving.

4.2. Burgerwoningen

Overeenkomstig de door de provincie opgestelde richtlijnen voor bestemmingsplannen voor het landelijk gebied zijn alle in het plangebied aanwezige burgerwoningen, inclusief de voormalige bedrijfswoningen geïnventariseerd. Daarbij is aandacht besteed aan het vestigingspatroon, de functie in het landschap, de verschijningsvorm en de bouwkundige kwaliteit.

Gedeputeerde Staten spreken in de nota "Bebouwing met een niet-agrarische functie in het buitengebied" de voorkeur uit voor het wegbestemmen en saneren van niet-agrarische bebouwing, indien de mogelijkheden hiertoe aanwezig zijn gezien de financiële, economische en sociale gevolgen.

Geoordeeld wordt dat toepassing van dit instrument alleen dan verantwoord is, indien de bebouwing slecht functioneert en vervallen is ten gevolge waarvan onaanvaardbare verpaupering optreedt of indien juist sprake is van een bijzondere gave situatie die door verwijdering van een enkele dissonant nog in belangrijke mate kan verbeteren.

Met name de financiële aspecten van een en ander maakt evenwel het voeren van een saneringsbeleid, indien gewenst, onmogelijk. Er zijn eenvoudig onvoldoende middelen beschikbaar.

In het bestemmingsplan dienen alle bestaande burgerwoningen dan ook als zodanig bestemd te worden. ook de voormalige agrarische bedrijfswoningen die nu als burgerwoning dienst doen dienen als zodanig te worden bestemd. Nieuwbouw van burgerwoningen kan, conform het provinciale beleid, niet worden toegestaan. Met betrekking tot de toelaatbare inhoudsmaat van de woningen en de mogelijkheden voor erfbebouwing zullen de provinciale richtlijnen in deze zoveel mogelijk gevolgd worden.

Kampeerterrein langs Hollandse IJssel in recreatief aantrekkelijke zone.

Algemeen

Het plangebied maakt deel uit van het gebied waarvoor het Recreatiebasisplan Reeuwijkse Plassen e.o. is opgesteld. Het zwaartepunt van het recreatief gebruik ligt ook rondom de Reeuwijkse Plassen ten westen van het plangebied. Het landelijk gebied van Driebruggen vervult in aanvulling hierop vooral een functie voor extensieve recreatievormen (fietsen, vissen, etc.) waarbij wordt ingespeeld op de aanwezige waarden van natuur en landschap (recreatief medegebruik). In het recreatiebasisplan wordt voor het gebied rond Driebruggen gesteld dat gestreefd dient te worden naar "een ruimtelijke verweving van recreatieve voorzieningen met natuur en landschap, ten einde het gebied zo goed mogelijk geschikt te maken voor die recreatie-activiteiten die gericht zijn op de beleving van natuur en landschap". In dit kader wordt gedacht aan de aanleg van kleine recreatieve voorzieningen in het agrarisch gebied en de natuurgebieden zoals paden ten behoeve van wandelen, fietsen en eventueel paardrijden.

Concrete aanbevelingen zijn:

- wandel- en/of fietspaden langs de Hollandsche IJssel en tussen Papekop en Woerden;
- verbetering van de mogelijkheden voor de sportvisserij en de kleine watersport op o.a. de Wiericke.

Deze aanbevelingen zijn in het in voorbereiding zijnde landinrichtingsplan overgenomen.

Fietspaden

In het kader van het Provinciaal Fietspadenplan 1977 en de herziening daarvan die vastgesteld is in 1986, worden plannen ontwikkeld om het netwerk van fietspaden uit te breiden. Verwezen wordt naar hoofdstuk 7 waar nader op deze plannen wordt ingegaan.

Volkstuinen

In het plangebied is nabij Hekendorp een volkstuincomplex gelegen. Een verdere uitbreiding van dit complex of de realisering van andere complexen is niet gewenst om redenen van schaal en intensiteit van het bodemgebruik.

Kampeertreinen

Langs de Hollandsche IJssel zijn in de Hekendorpse Buurt twee kampeertreinen aanwezig met een beperkt aantal vaste standplaatsen. Gezien de ligging op de stroomrug en in een vrij dichte bebouwingsstrook bestaat er geen bezwaar tegen deze aanwezigheid van eenvoudig ingerichte, verblijfsrecreatieve terreinen van geringe omvang.

Kamperen bij de boer

Nu de Kampeerwet in december 1984 grotendeels van kracht is geworden dient de toelaatbaarheid van (onder andere) het kamperen bij de boer (maximaal 5 kampeermiddelen) in het kader van het bestemmingsplan te worden afgewogen. Momenteel vindt het kamperen bij de boer incidenteel plaats op erven bij boerderijen. Dit is toegestaan ingevolge de Caravan- en tentenvervordening van de Provincie Zuid-Holland (tot maximaal drie caravans/tenten per boerderij).

Gezien de betekenis van het plangebied voor het recreatieve medegebruik is het gewenst verdergaande mogelijkheden voor deze vorm van kamperen toe te laten.

Voorgesteld wordt daarom in het gehele plangebied het kamperen op het erf van boerderijen mogelijk te maken. De nadere voorwaarden waaraan

zal moeten worden voldaan, zijn inmiddels in de gemeentelijke kampeerverordening Driebruggen geregeld.

Gezien de natuurlijke en landschappelijke waarden van het plangebied dienen voor het overige geen mogelijkheden voor kamperen te worden geboden.

Plandoelen

Samengevat kunnen vanuit de recreatie de volgende plandoelen worden geformuleerd:

- verbetering van de recreatieve medegebruiksmogelijkheden van het plangebied door de aanleg en verbetering van recreatieve verbindingen (fiets-, wandel- en ruiterspaden), en andere kleinschalige recreatievoorzieningen;
- het als zodanig handhaven van de aanwezige volkstuinen;
- het kamperen bij de boer positief tegemoet treden en de twee aanwezige kampeerreinen handhaven.

In 1978 is door de Provinciale Planologische Dienst van Zuid-Holland een onderzoek verricht naar de cultuurhistorische en landschappelijke betekenis van de boerderijstroken in het gebied Waarder/Driebruggen (Boerderijstroken in Zuid-Holland; inventarisatie ter bepaling van waardevolle boerderijstroken in het veenweidegebied van Zuid-Holland). Daarbij is voornamelijk gekeken naar de uiterlijke verschijningsvorm van de boerderijen en niet naar hun functie op agrarisch gebied. In het onderzoek zijn zes criteria betrokken, nl. ouderdom, hoofdvorm, herkenbaarheid, elementen/materialen, staat van onderhoud en erfsituatie. De gegevens per boerderij zijn gehanteerd om tot een nadere indeling te komen in:

- geregistreeerde monumenten;
- niet-geregistreeerde monumenten;
- gave boerderijen;
- boerenbedrijven;
- overige bebouwing.

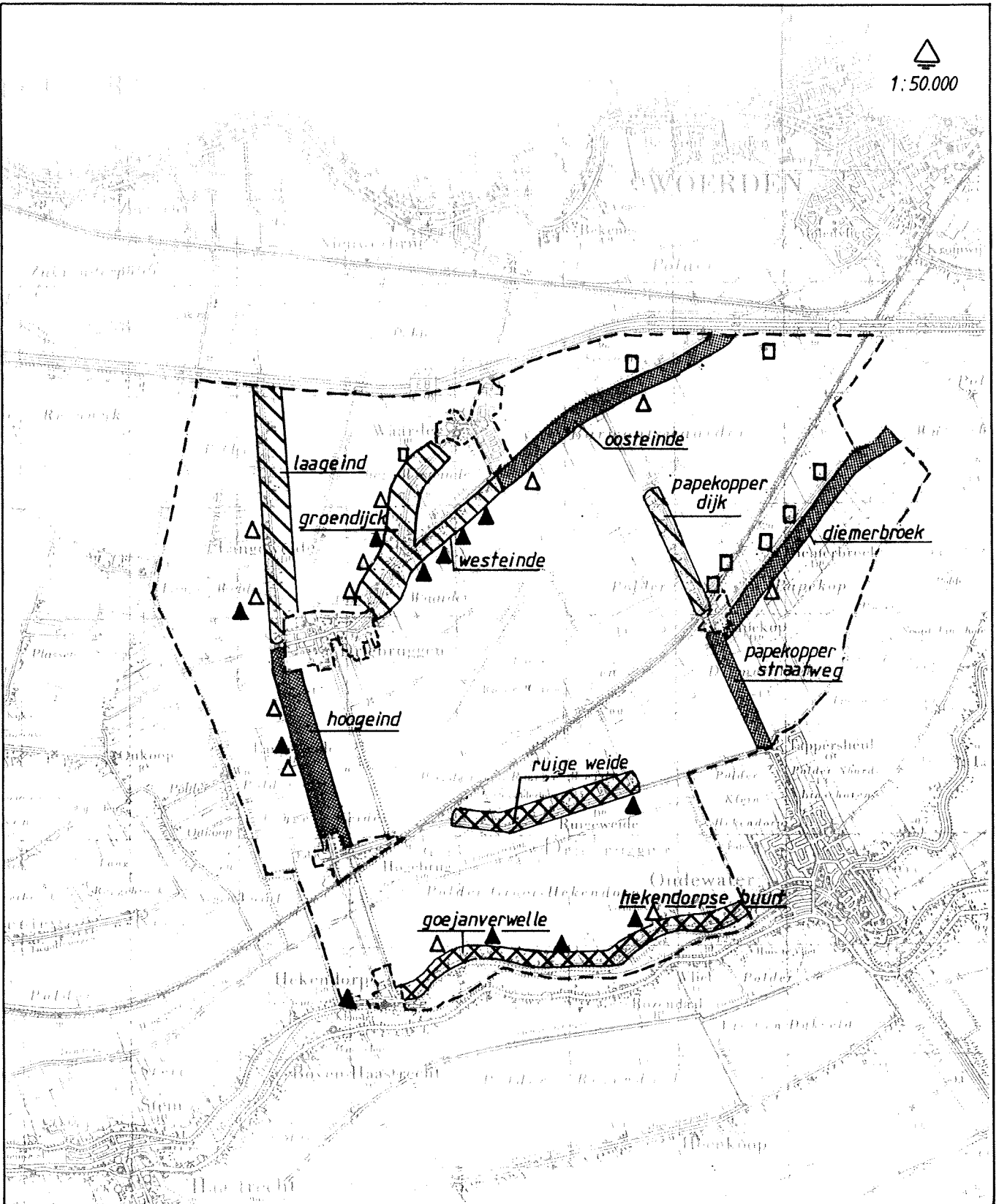
Op basis van de criteria totale dichtheid van de bebouwing, percentage boerenbedrijven en percentage gave boerenbedrijven zijn vervolgens stroken aangegeven met een min of meer homogeen karakter. Het onderzoek heeft voor het plangebied Waarder/Driebruggen tot de volgende uitkomsten geleid:

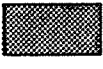

1. Beschrijving plangebied

- boerderijen:
veel sobere boerderijen uit $\pm$ 1850. Opvallend zijn de "Engelenramen". Door de geringe ouderdom een nog vrij ongestoord landschap mede doordat de boerderijen (waarschijnlijk) nog aan de eisen van deze tijd voldoen (weinig ontzierende bouwsels). Veel hooibergen.
- beplanting en waterlopen:
  - . algemeen: veel weteringen en sloten; weinig hoge of dichte beplanting: voornamelijk els en wilg; vrij kaal.
  - . langs de IJsseldijk ten oosten van Hekendorp: bijzonder mooi weg/dijkprofiel omdat de weg onder de dijk langs loopt.

2. Beschrijving boerderijstroken (zie figuur 8)

1. Hekendorpse Buurt
Uniek weg- en dijkprofiel. Kronkelig, veel beplanting, de weg loopt langs de dijk.
De boerderijen zijn vrij klein en het aantal loopstallen, nieuwbouw en burgerwoningen is groot.
Waardevol vanwege zijn profiel en beplanting.
2. Goejanverwelle West
De weg loopt over de zeer hoge dijk, de boerderijen, die erg groot en heel vaak erg oud zijn, er onder. Weinig beplanting, veel nieuwbouw. Waardevol op grond van zijn boerderijen.
3. Tussen Hogebrug-Driebruggen en Langeweide (Hoogeind-Laageind): vrij complex, boerderijen dicht langs de rechte weg. Weinig erfbeplanting, sobere erven, grote hoge hooibergen, veel woonhuizen en 2e woningen. Erg mooi zijn de slootjes tussen de kavels. Alles keurig onderhouden.
4. Papekop Zuid (Papekopperstraatweg)
Veel woonhuizen en nieuwbouw (niet lelijk). Weinig verzorgd geheel.
5. Papekop Oost (Diemerbroek)
Kronkelige weg met aan twee kanten water. Niet erg bijzonder.

boerderijstroken		cultuur historische waarden	
	bijzonder waardevol		monument - geregistreerd
	waardevol		monument - niet geregistreerd
	matig waardevol		gave boerderij - buiten strook

*boerderijstroken en c.h.w.
figuur 8*

6. Papekop Noord (Papekopperdijk)
Leuke strook met boomgaarden en bosjes. Goed onderhouden, weinig verstoring. Brede sloot met bruggetjes naar boerderijen.
7. Waarder (Westeinde-Groendijck)
Mooie strook: smalle weg, kronkelig water aan twee kanten.
8. Ruige Weide
Zeer smalle kronkelende weg, weerszijden knotwilgen. Soms vrij brede sloten er langs. Mooie boerderijen en weinig overige activiteiten. Bijzonder gave strook met zeer afwisselend beeld.

In het plangebied komen 12 geregistreerde monumenten voor die op de plankaart zijn aangegeven. Het betreft hier vooral boerderijen gelegen aan 't Hoogeind (1), Laageind (1), Ruige Weide (1), Groendijck (1), Westeinde (4), Goejanverwelle (1) en Hekendorpse Buurt (3).

In het onderzoek worden in het plangebied de boerderijstrook van de Ruige Weide en langs de Hollandsche IJssel (Goejanverwelle/Hekendorpse Buurt) als bijzonder waardevol aangegeven. Waardevol zijn de boerderijstroken Laageind/ Hoogeind, Westeinde/Groendijck en Papekopperdijk.

In het onderzoeksrapport wordt geconstateerd dat het landelijk gebied veelal een eigen bouwkunst heeft met een eigen vormgeving gekenmerkt door een sober, functioneel karakter. Handhaving en bescherming van de waarden die hieraan verbonden zijn, is gewenst. Het beschermen van gebouwen heeft evenwel slechts dan zin als ook het omliggende land zijn karakter behoudt. Dit betekent dat waar mogelijk ook de agrarische functie van het gebied behouden moet blijven. De voorkeur wordt dan ook gegeven aan die maatregelen die de mogelijkheid open laten van agrarisch gebruik. Ingrepen en maatregelen die het landschap weinig schaden en de agrarische bedrijfsvoering stimuleren dienen dan ook in gebieden met een grote landschappelijke waarde met urgentie te worden uitgevoerd.

In concreto worden in het genoemde onderzoeksrapport ten slotte per boerderijstrook aanbevelingen gedaan voor het te voeren beleid. In de tabellen 4 en 5 zijn deze aanbevelingen weergegeven. In tabel 4 zijn algemene aanbevelingen gedaan inzake een aantal ingrepen in drie categorieën boerderijstroken. In tabel 5 wordt naar deze algemene aanbevelingen verwezen, waarbij de categorie-aanduiding is aangegeven.

De genoemde aanbevelingen dienen, na afweging ten opzichte van andere doelstellingen, waar mogelijk vertaald te worden in effectieve beschermingsmaatregelen. Ook in het streekplan Zuid-Holland Oost (1987) wordt gesteld dat met name de boerderijstroken Laageind, Groendijck, Westeind, Ruige Weide, Papekopperdijk en de Hekendorpse Buurt in combinatie met de aansluitende verkaveling, het waterlopenstelsel en de begeleidende beplanting veiliggesteld dienen te worden, vanwege de grote landschappelijke en/of cultuurhistorische waarden. Voor een effectieve bescherming zijn van belang: het juridische instrumentarium en de financiële mogelijkheden.

Tabel 4 Overzicht aanbevelingen*)

	categorie A	categorie B	categorie C
1. torensilo's	tot 15 m toegestaan	tot 10 m toegestaan	niet toegestaan
2. bijgebouwen ten behoeve van de moderne veehouderij	op aan te wijzen bouwstrook	op aan te geven bouwperceel met geringe breedtemaat. Rooilijn samenvallend met bestaande voorgevel	
3. nieuwe bedrijfs-woningen	zie provinciale circulaire	zie provinciale circulaire- met verhoogde welstandseisen	niet toegestaan
4. boerderij: hoofdgebouw	verbouw toegestaan indien aansluitend op het karakter van de bestaande bebouwing	verbouw in het algemeen toegestaan indien de hoofdmassa niet wordt aangetast en gebruik wordt gemaakt van gepast materiaal	toegestaan indien bijdrage geleverd wordt tot de cultuur-historische waarde
5. burgerbouw		niet toegestaan; zie provinciale circulaire	zie provinciale circulaire Beleid gericht op sanering van storende burgerbouw
6. wijziging wegprofiel	in relatie tot de boerderijstrook geen bezwaar tegen wegverbreding	verbreding t.b.v. agrarisch gebruik beperkt mogelijk profiel vormt aanvulling op de waardevolle bebouwing	zeldzaam profiel: "drager" van het strookbeeld. Wijziging niet toegestaan.
7. beplantingen en waterlopen	beplanting voldoet aan de eisen van de situatie	beschermen door opname in het bestemmingsplan	beschermen door opname in het bestemmingsplan en indien noodzakelijk aanvullend beplanten

*) Bron: Boerderijstroken in Zuid-Holland, inventarisatie ter bepaling van waardevolle boerderijstroken in het veenweidegebied van Zuid-Holland; 1978, PPD Zuid-Holland.

Tabel 5 Aanbevelingen voor boerderijstroken in het plangebied*)

Waarder Driebruggen	cultuurhistorisch en landschappelijk waardevol)	bijzonder waardevol	waardevol	matig waardevol	torensilo's	bijgebouwen	nieuwe bedrijfswoningen	verbouwingen	bijgebouwen	wegprofiel	beplanting/waterlopen
Laageind	X		X		B	B	A	A	A/B	B	A
Hoogeind				X	B	B	A	A	A/B	B	A
tussen Waarder en Driebruggen: Westeinde en Groendijck	X		X		B	B	B	B	A/B	C	B
Oosteinde				X	A	A/B	A	A	A/B	B	C
Papekopperdijk	X		X		B	B	C	B	A/B	B	B
Diemerbroek				X	A	A	A	A	A/B	B	C
Papekopperstraatweg				X	B	B	A	A	A/B	A	C
Ruige Weide	X	X			C	C	C	C	C	C	B
Hekendorpse Buurt	X	X			B	C	B	C	C	C	C

1) Streekplan Zuid-Holland Oost 1986.

*) Bron: Boerderijstroken in Zuid-Holland, 1978, PPD Zuid-Holland.

Voor de juridische beschermingsregeling is het bestemmingsplan een eerste instrument. In kaart en voorschriften kunnen specifieke kenmerken worden vastgelegd ten aanzien van het gebruik van gronden en opstallen en de bebouwingwijze. De stedenbouwkundig-landschappelijke structuur kan worden vertaald in voorschriften over bebouwingsgrenzen, rooijlijnen, nokrichtingen, profielen, beplantingen e.d. Bepaalde werkzaamheden kunnen aan een stelsel van aanlegvergunningen worden gekoppeld. Als basis voor een dergelijke bestemmingsregeling geldt in principe de aanwijzing tot een beschermd dorpsgezicht in de zin van de Monumentenwet. In het onderhavige geval kan het genoemde onderzoeksrapport als basis worden gezien. Daarnaast kan worden overwogen de waardevolle gebieden tot een beschermd dorpsgezicht te verklaren op basis van een gemeentelijke monumentenverordening. Hiermee wordt een grotere rechtszekerheid en beroepsmogelijkheid geboden. Een gemeentelijke monumentenverordening kan zich bovendien meer op de afzonderlijke gebouwen richten, terwijl het bestemmingsplan een samenhangend gebied bestrijkt. Een gemeentelijke monumentenverordening bevat een stelsel van verboden en vergunningen met betrekking tot beschadiging, afbraak, wijzigingen en gebruiksverordeningen. De beschermingswaardige gebouwen kunnen zo veel gedetailleerder worden geregeld. De combinatie van het bestemmingsplan en een gemeentelijke monumentenverordening is het meest effectief. Met louter juridische regelingen wordt het behoud van de karakteristieke objecten niet verzekerd. De financiële mogelijkheden voor onderhoud en herstel zijn erg belangrijk. Sinds de invoering van de Wet op de Stads- en Dorpsvernieuwing heeft de gemeente de mogelijkheden hier een gericht beleid te voeren.

Het jaarlijks te besteden budget kan voor een deel worden aangewend voor bijdragen aan particulieren in herstel- of verbeteringswerken van de beschermde panden. In de subsidieverordening en het jaarlijkse verdelbesluit dient dit nader vastgelegd te worden.

In het bijzonder geldt dit voor de woonhuismonumenten, aangezien dit deel van het rijksbudget voor monumentenzorg in het stadsvernieuwingsfonds wordt gestort. Het kan zowel om rijksmonumenten als om gemeentelijke beschermde panden gaan.

Voor de andere gebruiksvormen van rijksmonumenten blijkt men in principe aangegeven op de Rijkssubsidie Regeling Restauratie Monumenten (vanaf januari 1986). Om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit deze restauratiepot dient de gemeente op basis van een meerjarenplan voor restauraties een budget voor meerdere jaren te reserveren. Het Nationale Restauratiefonds (1986) biedt mogelijkheden voor goedkope leningen en voorfinanciëringsfaciliteiten.

Tuurluur: nieuw tracé in verlengde Tuurluur, aansluitend op nieuwe parallelweg ten zuiden van Rijksweg A12 gewenst.

Interlokale wegen

Voor het plangebied zijn, naast de Rijksweg A12 die direct ten noorden hiervan gelegen is, de tertiaire weg 49 (Nieuwerbrug-Hekendorp) en de tertiaire weg 50 (Waarder-Oudewater) de belangrijkste verkeerswegen. Beide laatstgenoemde wegen voldoen steeds slechter aan de eisen die eraan gesteld dienen te worden van de functie die ze vervullen voor het lokale verkeer en als doorgaande route. Door de toenemende verkeersbelasting vormen de geringe breedte, de smalle berm, de slappe ondergrond en de slechte fundering steeds grotere problemen. De TW 49 (gedeelte Driebruggen-Hekendorp) en de TW 50 (gedeelte Papekop-Waarder) dienen dan ook kwalitatief als onvoldoende te worden aangemerkt.

Voor genoemde tertiaire wegen zijn verbeteringsplannen in voorbereiding c.q. in uitvoering. Recent is de verbreding van de Papekopperstraatweg tussen Oudewater en Papekop afgerond. Met deze verbeteringsplannen dient in dit bestemmingsplan rekening te worden gehouden.

Ten aanzien van de TW 50, het gedeelte tussen de Tuurluur en de Rijksweg A12, streeft de gemeente Driebruggen naar de realisering van een nieuw tracé in het verlengde van de Tuurluur, aansluitend op een nieuw aan te leggen parallelweg ten zuiden van de A12. In bijlage 2 worden de achtergronden van dit streven nader toegelicht. Samengevat dient gesteld te worden dat:

- de huidige, aanzienlijk toegenomen, verkeersintensiteiten op de TW 50 (gedeelte Oosteinde-Waarder) niet alleen grote verkeersproblemen geeft maar ook de verkeersveiligheid in gevaar brengt en in Waarder tot milieu-overlast aanleiding geeft;
- het nieuwe woongebied Molenvliet aan de westzijde van Woerden tot een toename van het sluipverkeer op de route Oosteinde-Waarder-A12 zal leiden, hetgeen onaanvaardbaar is vanwege de gevolgen voor de woonkern Waarder en het Oosteinde;
- Ook in het kader van het landinrichtingsplan sterk gepleit wordt voor aanleg van de verlengde TW 50 en de parallelweg ten zuiden van de A12, omdat hiermee de verkeersproblematiek op het Oosteinde-Kosterdijk daadwerkelijk wordt opgelost en het Oosteinde vervolgens als landbouwontsluitingsweg kan worden verbeterd.

Door Gedeputeerde Staten is tot op heden zeer terughoudend gereageerd op de, bovenstaand geformuleerde, gemeentelijke beleidsvoornemens. Thans is evenwel een provinciale studie gestart naar de wenselijkheid van de nieuwe rondweg rond Waarder en de daarmee samenhangende aspecten (verkeersveiligheid, landinrichting, etc.).

Landbouwontsluitingswegen

Ook de vele landbouwontsluitingswegen voldoen niet meer aan de hieraan te stellen eisen, onder andere ten gevolge van de introductie van nieuwe vormen van transport als bulktransport en melktankauto's. Mede hierdoor wordt de agrarische bedrijfsvoering ernstig belemmerd.

In het kader van de voorbereiding van het landinrichtingsplan Driebruggen zijn concrete voorstellen ontwikkeld ter verbetering van de ontsluiting van het plangebied. Daarbij zijn mede in relatie tot andere plandoelen de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- het scheppen van mogelijkheden tot opheffen van de B-status van de landbouwontsluitingswegen door verbetering van de fundering en/of de verharding;
- het verbeteren van de verkeersafwikkeling op wegen, die zowel door agrarische- als niet-agrarische voertuigen worden gebruikt door een geringe verbreding van de verharding;

Westeinde: reconstructieplan in voorbereiding in kader landinrichting.

- het verbeteren van de ontsluiting van agrarische gronden met bedrijfsgebouwen door aanleg van nieuwe wegen;
- het bevorderen van de verkeersveiligheid voor de gebruikers, door bermen, beplanting en uitzetten van de lengte-as zorgvuldig te combineren bij het uitwerken van de plannen;
- het maken van bermen met voldoende ruimte voor nutsvoorzieningen en daar waar wenselijk wegbegeleidende beplanting;
- het zo goed mogelijk inpassen van de wegen in het bestaande landschap en waar mogelijk bevorderen van mogelijkheden tot natuurbouw in bermen en bermsloten;
- het verbeteren en/of aanleggen van een aantal fietspaden en eventueel verbeteren van paden ten behoeve van een aantal wandelroutes;
- het aanleggen van bescheiden parkeergelegenheid in relatie met genoemde wandelroutes en/of visgelegenheden.

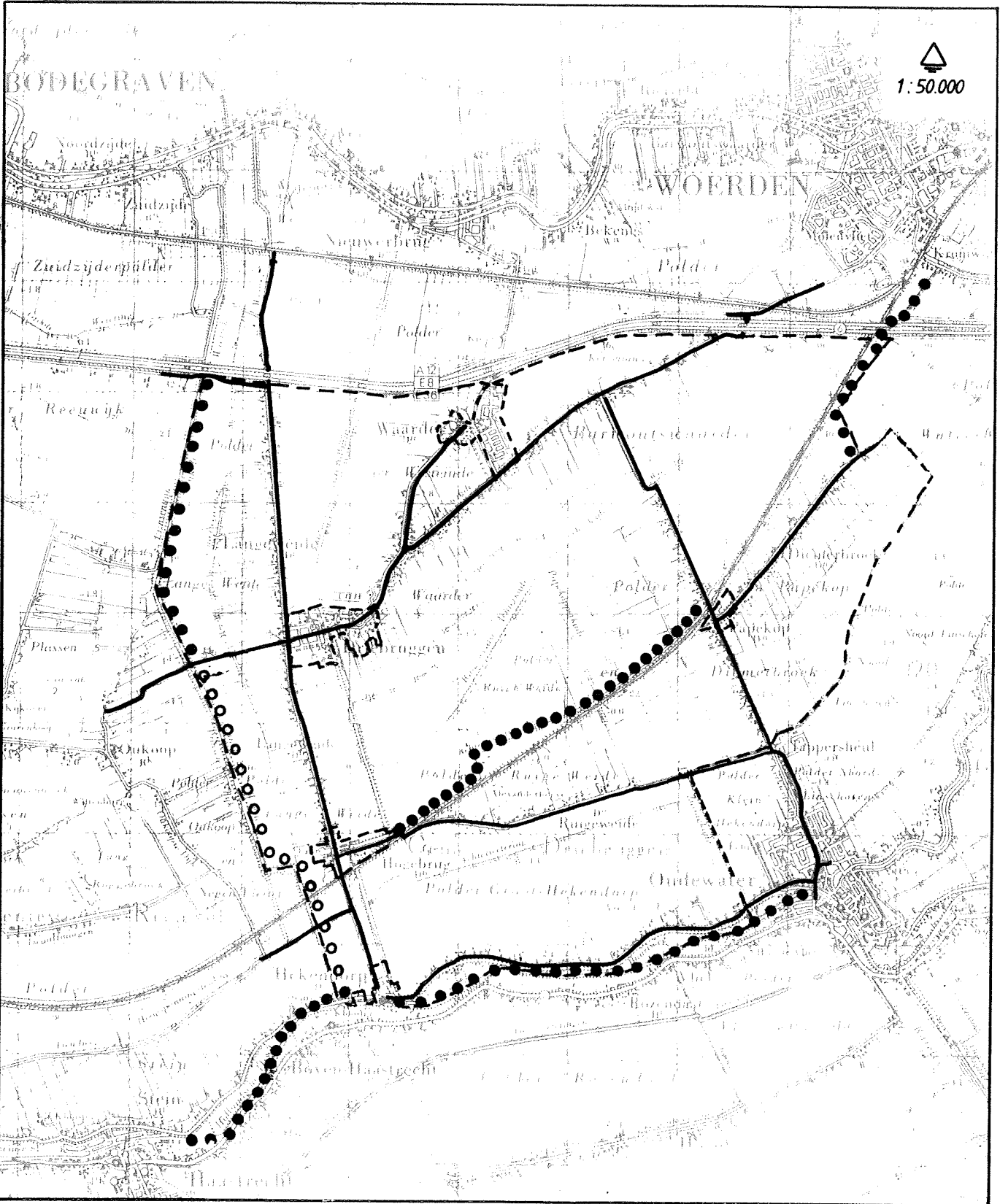
Voor het Laageind, het oostelijk deel van het Westeinde, het Oosteinde (na aanleg van de verlengde TW 50) en de Ruigeweideseweg zijn reconstructieplannen voorbereid, veelal bestaande uit het verbeteren van de fundering en asfaltconstructie en het aanbrengen van passeerplaatsen. Voor het Laageind wordt ook verbreding van de fundering en de verhardingsbreedte nagestreefd.

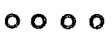
Nieuwe landbouwontsluitingswegen vormen de vervangende Tiendweg ten westen van Hoge Brug, en de wegen ten noorden van de spoorlijn Gouda-Woerden in de polders Papekop en Diemerbroek en Ruige Weide.

Fietspaden

Het landelijk gebied van Driebruggen leent zich zeer voor recreatief medegebruik in de vorm van fietsen. Het stelsel van (landbouw)ontsluitingswegen wordt hiervoor ook intensief benut. In het kader van de uitvoering van het provinciaal fietspadenplan 1977/1986 en het landinrichtingsplan, zullen enkele nieuwe verbindingen tot stand gebracht worden:

- een fietspad over het jaagpad (Zomerkade) aan de noordzijde van de Hollandsche IJssel tussen Oudewater en Haastrecht;
- een fietspad tussen Papekop en de landbouwontsluitingsweg in de polder Ruige Weide.

 bestaande wegen | fietspaden
 geprojecteerd fietspad prov. fietspadenplan 1977/ 1986
 geprojecteerd fietspad anderszins

*recreatieve routes fietsverkeer
figuur 9*

8.1. Wegverkeerslawaaï

Geluidszones

Ingevolge artikel 74 en 75 van de Wet geluidhinder bevinden zich langs alle wegen geluidszones, met uitzondering van wegen waarop de intensiteiten binnen een periode van 10 jaar niet hoger zullen worden dan 2450 motorvoertuigen per etmaal. Uit de ter beschikking staande gegevens blijkt dat de genoemde grens van 2450 mvt/etmaal op de Rijksweg A12 ten noorden van het plangebied, de Secundaire weg 28 ten zuiden van het plangebied, de Molendijk (gedeelde A12-Waarder) en op de Groendijk (gedeelte Driebruggen-Waarder) wordt overschreden. In het plangebied is voorts in een reconstructie van de TW 50 voorzien, met doortrekking van de Papekopperdijk/Tuurluur naar een nieuw aan te leggen weg parallel aan de Rijksweg A12. De betreffende wegen zijn echter niet gezoneerd. Van de niet genoemde wegen in het plangebied kan aan de hand van resultaten van verrichte tellingen worden vastgesteld dat ze niet gezoneerd zullen zijn. Voor deze wegen behoeft de geluidssituatie niet nader onderzocht te worden aangezien de gemeenteraad in een raadsbesluit heeft verklaard dat de intensiteit op die wegen in de komende 10 jaar niet hoger zal zijn dan 2450 mvt/etmaal.

Binnen de geluidszone van een weg dient de geluidsbelasting aan de gevel van geluidgevoelige bestemmingen aan bepaalde wettelijke normen te voldoen. De breedte van de geluidszone is afhankelijk van het aantal rijstroken en de maximumsnelheid op de wegen. In bestaande situaties wordt het zogenaamde gebied van de zone beschouwd. In de volgende tabel wordt per wegvak de verkeersintensiteit in 1997, de breedte van het gebied van de zone aan weerszijden van de weg vermeld. Een deel van het plangebied valt dus binnen genoemde zones.

Tabel 6 Intensiteiten en breedte geluidszones gezoneerde wegen

weg	intensiteit 1997 in mvt/etm.	breedte geluidszone	breedte gebied van de zone
Rijksweg A12	75.000	600 m	400 m
Molendijk - tussen A12 en Waarder	3.700	100 m	100 m
De Groendijk - tussen Waarder en aansluiting Westeinde	2.500	250 m	150 m
- tussen aansluiting Westeinde en kom Driebruggen	3.100		
Secundaire weg 28 (Oudewater-Haastrecht)	6.100	250 m	150 m

Geluidsberekeningen

Ten behoeve van dit bestemmingsplan zijn voor de gezoneerde wegen geluidscontouren berekend.

De berekeningen zijn uitgevoerd overeenkomstig Standaard Rekenmethode I, als beschreven in het Reken- en Meetvoorschrift Verkeerslawaaï. De daarbij gehanteerde uitgangspunten zijn nader beschreven in bijlage 1. In de geluidsberekening is een correctie van 5 dB(A) verwerkt. Deze correctie is toegestaan op grond van de verwachting dat het verkeer op middellange termijn aanzienlijk stiller zal worden (art. 103 Wgh).

Nieuwe situaties

Nieuwe situaties in het bestemmingsplan kunnen zich voordoen op de gronden waar de bouw van tweede bedrijfswoningen en de bouw van nieuwe agrarische bedrijven (inclusief bedrijfsgebouwen) binnen de geluidszones via een vrijstellings- of wijzigingsbevoegdheid mogelijk is. Dit is mogelijk binnen de geluidszone van de in of langs het plangebied lopende wegen. Akoestisch onderzoek dient uit te wijzen of in deze gevallen aan de normen van de Wet geluidhinder wordt voldaan.

De Rijksweg A12, de Groendijk en de SW 28 zijn buiten de bebouwde kom gelegen, bij deze wegen bedraagt de voorkeursgrenswaarde voor nieuwe situaties 50 dB(A) en de uiterste grenswaarde 55 dB(A) (buitenstedelijke situatie). Op basis van de Wet geluidhinder mogen derhalve geen woningen gebouwd worden waar een hogere geluidsbelasting te verwachten is dan 55 dB(A) en moet voor woningen met een geluidsbelasting tussen de 50 en 55 dB(A) bij Gedeputeerde Staten een verzoek worden ingediend tot vaststelling van een hogere waarde. De Molendijk ligt tussen de bebouwde kom; de uiterste grenswaarde bedraagt hier 65 dB(A). In tabel 7 is de ligging van de geluidscontouren langs de gezoneerde wegen aangegeven.

Tabel 7 Geluidscontouren langs de gezoneerde wegen

wegvak	afstand tot de weg in meters		
	50 dB(A) ¹⁾	55 dB(A) ¹⁾	60 dB(A) ¹⁾
Rijksweg A12	ca. 650 m	ca. 400 m	ca. 200 m
Molendijk	40	15	5
Groendijk tussen Waarder en aansluiting Westeinde	35	17	6
Groendijk tussen Westeinde en kom Driebruggen	40	19	8
SW 28	75	55	-

1) Na aftrek ex art. 103 Wgh.

Door het aanhouden van voldoende afstand van nieuwe woonbebouwing tot de weg kan worden bereikt dat de 50 dB(A) niet wordt overschreden. Dit kan echter strijdig zijn met de om landschappelijke of stedenbouwkundige redenen bestaande wens om nieuwe woningen nabij de ontsluitingsweg of nabij reeds bestaande bebouwing dan wel binnen de geluidszone van de A12 te realiseren. Om dit mogelijk te maken is bij Gedeputeerde Staten een verzoek ingediend voor het vaststellen van een hogere grenswaarde langs de gezoneerde wegen.

In de voorschriften van dit bestemmingsplan zijn bepalingen opgenomen om te zorgen dat de uiterste grenswaarde van 55 dB(A) die de Wet geluidhinder stelt niet wordt overschreden (artikel 9).

Bestaande situaties

In bestaande situaties dient akoestisch onderzoek ingesteld te worden naar de geluidsbelasting voor geluidgevoelige bestemmingen binnen het zogenaamde "gebied van de zone" (zie tabel 6). Uit dat akoestisch onderzoek moet blijken of geluidgevoelige bestemmingen ten gevolge van wegverkeerslawaaï een hogere geluidsbelasting aan de gevel ondervinden dan de in het saneringsbesluit genoemde waarden. De betreffende grenswaarden zijn afhankelijk van de situatie waarin de weg en/of de geluidgevoelige bestemming voorkomt. Voor onder andere woningen en scholen ligt deze waarde op 55 dB(A). Deze situaties moeten via tussenkomst van Gedeputeerde Staten aan de Minister worden gemeld, waarbij in de komende jaren eerste prioriteit wordt gegeven aan de meest ernstige gevallen (geluidsbelastingen bij woningen boven de 65 dB(A)).

In het "Meerjaren Uitvoeringsprogramma Geluidhinderbestrijding" (M.U.G.), dat jaarlijks door het Ministerie van V.R.O.M. wordt uitgegeven, wordt aangegeven op welk tijdstip een project voor saneringsmaatregelen in aanmerking zal komen. Een nader akoestisch onderzoek dient binnen een periode van vijf jaar voorafgaand aan de aanpak van de sanering te worden uitgevoerd. Het programma van maatregelen dat hieruit voortkomt, dient ten slotte opnieuw aan de Minister te worden voorgelegd. De meldingsplicht heeft voor het bestemmingsplan geen consequenties.

Onderstaand wordt per wegvak de situatie toegelicht.

Rijksweg A12

Een gedeelte van de bestaande bebouwing langs het Laageind en langs het Oosteinde ligt in het gebied van de zone langs de Rijksweg A12. Uit bovenstaande tabel 7 blijkt dat de 55 dB(A) contour op ca. 400 meter uit de wegas gelegen is zodat de woningen binnen deze strook voor melding aan de Minister in aanmerking komen.

Secundaire weg 28

Voor de SW 28 geldt dat de berekende 55 dB(A) contour op ca. 55 meter uit de wegas gelegen is. De bestaande woningen in het plangebied liggen allen verder verwijderd dan genoemde 55 meter zodat geen enkele woning binnen het gebied van de zone van de SW 28 voor melding aan de Minister in aanmerking komt.

Molendijk

Binnen het gebied van de zone zijn langs deze weg in het onderhavige bestemmingsplan geen geluidgevoelige bestemmingen aanwezig. Derhalve behoeft hier geen melding aan de Minister plaats te vinden.

Groendijk

Langs deze weg bedraagt de minimale afstand van de aanwezige bebouwing tot de as van de weg 12 meter. Op deze afstand bedraagt de etmaalwaarde van het equivalent geluidsniveau 59 dB(A).

De uiterste grenswaarde van 70 dB(A) wordt niet bereikt. Wel dient voor een aantal woningen melding aan de Minister plaats te vinden. Pas als de woningen verder dan 19 meter uit de wegas verwijderd staan (geluidsbelasting 55 dB(A)), behoeft geen melding aan de Minister plaats te vinden.

8.2. Railverkeerslawaai

Ten behoeve van de bepaling van de invloed van spoorweglawaai, zijn indicatieve geluidzones vastgesteld. Voor de spoorlijn Gouda-Woerden, die door het plangebied loopt, bedraagt de breedte van deze zone 300 meter. Voor de spoorlijn Alphen a/d Rijn-Woerden bedraagt deze zonebreedte 100 meter. De laatstgenoemde zone reikt evenwel niet tot in het plangebied.

Binnen de indicatieve zone zijn, uitgaande van de gegevens van het spoorweglawaai in het akoestisch spoorboekje van het ministerie van VROM, de geluidsbelastingen ten gevolge van de trein te berekenen. Medio 1987 wordt naar verwachting het ontwerp-besluit geluidhinder spoorwegen vastgesteld. Volgens dit besluit geldt een voorkeursgrenswaarde van 60 dB(A) en een uiterste grenswaarde van 70 dB(A). Het besluit geldt slechts voor nieuwe situaties; voor bestaande situaties heeft het geen consequenties.

Voor wat betreft nieuwe situaties geldt hetzelfde als bij wegverkeerslawaai, aangezien de mogelijkheid bestaat binnen de geluidszone van de spoorweg nieuwe woningen te realiseren, is ook een verzoek hogere grenswaarde ingediend voor geluidsbelasting ten gevolge van spoorwegen. Berekening met behulp van Standaard Rekenmethode I uit de handleiding rekenen en meten railverkeerslawaai geven aan dat langs de lijn Gouda-Woerden de geluidsbelasting van 60 dB(A) wordt bereikt op een afstand van 260 meter en van 70 dB(A) op een afstand van 62 meter. De berekeningsuitgangspunten zijn opgenomen in bijlage 1.

Aangezien het gewenst is dat op een zodanige afstand van de spoorweg agrarische bedrijfswoningen kunnen worden gebouwd dat de 60 dB(A) wordt overschreden, is een verzoek tot vaststelling van een hogere grenswaarde bij Gedeputeerde Staten ingediend. De 70 dB(A) zal niet mogen worden overschreden; hiertoe is een artikel in de voorschriften van het bestemmingsplan opgenomen (artikel 5 lid 1 en artikel 10 lid 5).

8.3. Stiltegebieden

In het streekplan Zuid-Holland Oost (1987) en het Intentieprogramma Stiltegebieden (1986) is een deel van het plangebied als stiltegebied aangewezen, in aansluiting op het gebied van de Reeuwijkse Plassen. Doel van deze, in een provinciale verordening nader geconcretiseerde maatregel is om de bestaande rust in het gebied te behouden en in het verlengde daarvan deze gebieden te benutten voor functies die juist belang hebben bij stilte en rust zoals natuurbeheer en extensieve vormen van recreatie. De uiteindelijke begrenzing van het stiltegebied zal worden bepaald door in het plangebied aanwezige geluidsbronnen als wegen, dorpsgebieden en bedrijven.

De normale agrarische bedrijfsvoering zal overigens niet door de aanwijzing van stiltegebieden worden belemmerd.

De indicatieve grens van het stiltegebied in Driebruggen is aangegeven in figuur 10.

8.4. Bodemverontreiniging en waterkwaliteit

De kwaliteit van bodem en water speelt in het milieubeleid voor het plangebied een belangrijke rol, vanwege de gevolgen voor enerzijds de agrarische bedrijfsvoering en anderzijds de natuur.

Hierboven is in paragraaf 2.1 reeds aangegeven dat de waterkwaliteit in het plangebied uiteenloopt van matig schoon tot matig verontreinigd en dat er in sommige delen zelfs sprake is van een sterk verontreinigde waterkwaliteit. De verontreiniging is deels het gevolg van het nog lozen van ongezuiverd afvalwater uit woongebieden en boerderijen op sloten etc.

Plannen voor een verdergaande riolering van het plangebied zijn deels in uitvoering (kern Driebruggen) deels in voorbereiding (Papekop).

Binnen het plangebied bevinden zich terreinen die bij de provincie zijn aangemeld vanwege mogelijke bodemverontreiniging. Het betreft met name bedrijfsterreinen en agrarische terreinen. De provincie heeft naar deze verontreiniging nog geen nader onderzoek ingesteld. Dit staat voor 1987 ook niet op het programma. Waarschijnlijk hebben deze lokaties een lage prioriteit vanwege het feit dat in de nabijheid van de verontreinigde lokaties slechts een gering aantal mensen woonachtig is (zie ontwerp-meerjarenprogramma bodemsanering 1987-1997, provincie Zuid-Holland).

De vermindering van de bodemkwaliteit hangt vooral samen met de in het plangebied voorkomende dierveredeling en de daarbij behorende mestoverschotten. Een te intensieve bemesting van de bodem leidt tot verzuring van de bodem en bodemvruchtbaarheid en tot aantasting van de kwaliteit van het grondwater.

Op nationaal niveau zijn inmiddels, door vaststelling van de Interimwet beperking varkens- en pluimveehouderij, de Wet Bodembescherming en de Meststoffenwet maatregelen genomen. Bepaald is dat er geen nieuw varkens- en pluimveehouderijen bij mogen komen.

Bovendien geldt dat in de gebieden waar deze bedrijven reeds geconcentreerd voorkomen een verbod op uitbreiding van bestaande bedrijven. Het onderhavige plangebied behoort niet tot deze concentratiegebieden. Uitbreiding van bestaande veredelingsbedrijven blijft dus mogelijk. Met betrekking tot de rundvee- en kalvermesterijen wordt er vanuit gegaan dat de onlangs ingestelde superheffing, de Meststoffenwet en de Wet Bodembescherming in voldoende mate een rem zullen betekenen voor de uitbreiding van deze bedrijfstak.

Gezien de in het plangebied aanwezige waarden van natuur en landschap is het evenwel gewenst een zeer beperkend beleid inzake de dierveredeling te voeren. Dit beleid dient de volgende elementen te bevatten:

- geen nieuwvestiging van dierveredelingsbedrijven, ook niet door omzetting van neventak naar hoofdtak van de agrarische bedrijfsvoering;
- dierveredeling slechts als neventak van agrarische bedrijven toegestaan;
- in gebieden waar grote natuurwaarden aanwezig zijn in het kader van de hinderwetprocedure zodanige eisen stellen dat die natuurwaarden in voldoende mate beschermd worden.

8.5. Leidingen

In het plangebied lopen enkele belangrijke leidingen die als zodanig planologische bescherming behoeven. Het betreft:

- een 12" aardgastransportleiding direct ten zuiden van de Rijksweg A12 met een aftakking in zuidelijke richting ten westen van Waarder;
- de 380 Kv hoogspanningsleiding die grotendeels parallel aan de spoorlijn Woerden-Gouda loopt.

Daarnaast loopt over het plangebied een straalverbindingstraject (Leiderdorp-IJsselstein) waarmee rekening gehouden moet worden voor wat betreft de maximaal toelaatbare bouwhoogten.

8.6. Energie

In paragraaf 2.2 is reeds ingegaan op de toelaatbaarheid van windturbines in het plangebied. Hiernaar wordt thans verwezen.

Vanuit verschillende sectoren zijn in het voorgaande wensen c.q. plan-doelen geformuleerd die direct samenhangen met het oplossen van bestaande knelpunten en het inspelen op toekomstige ontwikkelingen. Onderstaand worden deze wensen per sector nogmaals kort weergegeven waarbij met name die wensen van belang zijn die in een concrete bestemmingsregeling vertaald kunnen worden.

Landschap en natuur

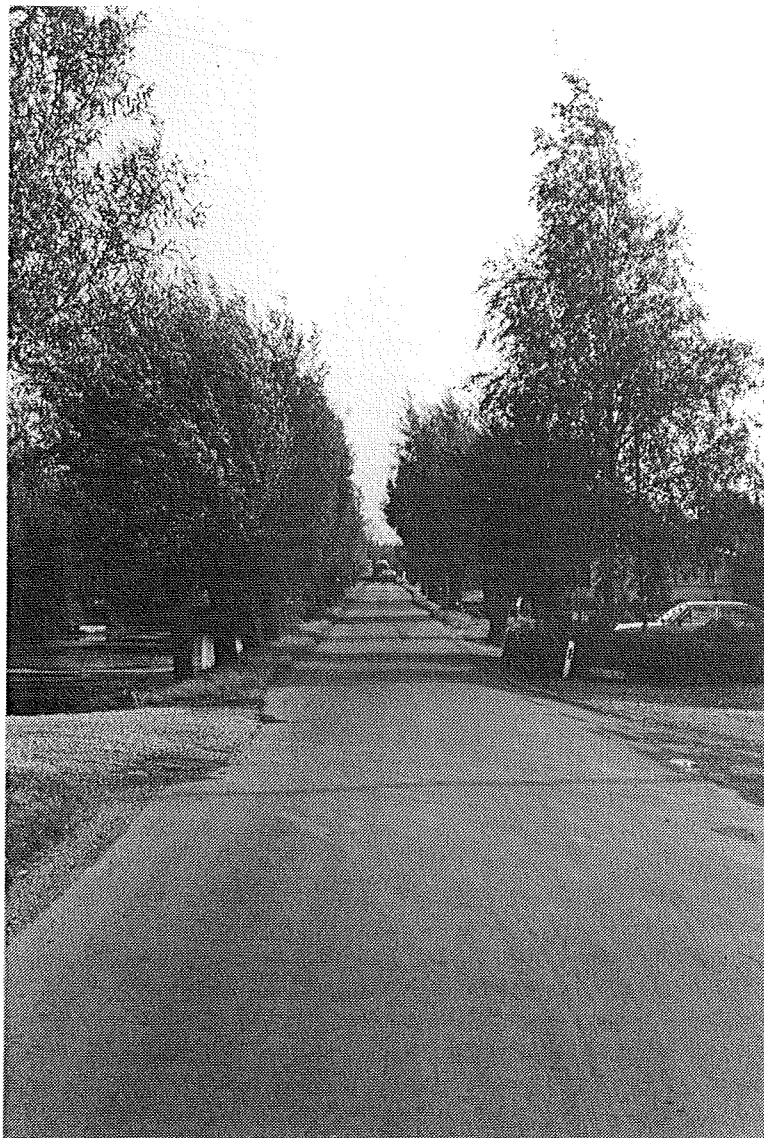
- handhaving en waar mogelijk versterken van de zeer waardevolle landschapsstructuur en de daarin aanwezige elementen van natuur en landschap;
- waar mogelijk versterken van de mate van integratie (verweving) tussen de agrarische sector en de aanwezige landschaps- en natuur-elementen, opdat de afzonderlijke gebiedsdelen zoveel mogelijk hun eigen verschijningsvorm behouden;
- bescherming van de cultuurhistorisch waardevolle boerderijstroken;
- tegengaan van die maatregelen die de natuur- en landschapswaarden van het gebied aantasten zoals peilverlaging, uitbreiding wegen-net, reconstructie bestaande wegen en waterlopen, boerderijverplaatsing, vestiging van niet-agrarische functies en streven naar realisatie van de reservaat- en beheersgebieden (door de provincie vastgesteld);
- handhaving extensief beheer van gronden waar dat nu voorkomt.

Agrarische en aanverwante bedrijven

- verbetering van de produktieomstandigheden door de uitvoering van inrichtingsmaatregelen in het kader van de landinrichting Drie-bruggen mogelijk te maken, te weten:
  - . aanleg van nieuwe wegen in boerderijvestigingsgebieden in samenhang met boerderijverplaatsing;
  - . reconstructie van bestaande wegen;
  - . verbetering van bestaande openbare spoorwegovergangen en het zoveel mogelijk opheffen van bestaande particuliere spoorwegovergangen;
  - . peilverlaging om de landbouwkundig gewenste drooglegging te kunnen realiseren;
  - . verbetering kwaliteit oppervlaktewater door zuivering van het afvalwater van de dorpskernen en de boerderijen voor lozing op het polderwater;
  - . kavelruil en perceelsvergroting om voldoende grote huiskavels te krijgen;
- verbetering van het beheer van de agrarische gebieden in samenhang met door de rijksoverheid te honoreren beheersactiviteiten (relatienota gebieden - beheersovereenkomsten);
- voldoende bouw- en gebruiksmogelijkheden bieden voor een rendabele agrarische bedrijfsvoering zoals silo's, windturbines en dierverdeling.

Niet-agrarische functies

- voldoende uitbreidingsmogelijkheden bieden voor reeds ter plaatse aanwezige niet-agrarische bedrijven;
- de in het plangebied reeds aanwezige burgerwoningen en voormalige agrarische bedrijfswoningen inventariseren en als zodanig bestemmen en het tegengaan van een groei van niet-agrarisch-gebonden woonfuncties.

Hoogeind: landbouwontsluitingsweg, ook als recreatieve route van belang.

Recreatie

- het bevorderen van het recreatieve medegebruik van het landelijk gebied door:
  - . verbetering van de extensieve recreatiemogelijkheden in het plangebied door de aanleg van recreatieve verbindingen (fietspaden, wandel- en ruiterpaden) en andere kleine recreatieve voorzieningen;
  - . het in beperkte mate toestaan van volkstuinencomplexen;
  - . het kamperen bij de boer positief tegemoet treden;
  - . de twee aanwezige kampeerterreinen handhaven.

Milieu

- rekening houden met de in het plangebied aanwezige leidingen;
- maatregelen nemen om de kwaliteit van bodem en water te verbeteren (uitbreiding riolering, tegengaan dierveredeling en niet-agrarische activiteiten);
- bij de verplaatsing van boerderijen rekening houden met de geluidshinder van wegen en de spoorlijn Gouda-Woerden;
- rekening houden met de aanwijzing van een deel van het plangebied tot stiltegebied.

Verkeer

- verbetering van de ontsluitingsstructuur mogelijk maken door rekening te houden met enerzijds de aanleg van enkele nieuwe landbouwontsluitingswegen en de rondweg rond Waarder (doorgetrokken TW 50) en anderzijds met de reconstructie van de interlokale wegen en de verschillende landbouwontsluitingswegen.

Bovenstaande plandoelen, die in de voorafgaande hoofdstukken afzonderlijk toegelicht en onderbouwd zijn, zijn niet allen gelijktijdig en in gelijke mate realiseerbaar. Met name de plandoelen die geformuleerd worden vanuit de agrarische sector en de plandoelen die het beschermen van natuur en landschap beogen, zijn soms tegengesteld. Een afweging tussen deze plandoelen dient dan ook gemaakt te worden.

Deze afweging is reeds eerder op andere planniveaus gemaakt of in voorbereiding. In het streekplan Zuid-Holland Oost d.d. februari 1987 en in het voorontwerp-landinrichtingsplan d.d. augustus 1986 is deze afweging opnieuw gemaakt. Ook voor het bestemmingsplan is deze afweging noodzakelijk om op gemeentelijk niveau tot een concrete vertaling in voorschriften en plankaart te kunnen komen.

In het beleid van de gemeente staat daarbij voorop dat de landschaps- en natuurwetenschappelijke waarden die in het landelijk gebied aanwezig zijn beschermd en ontwikkeld moeten worden. Het landbouwkundige gebruik in de vorm van rendabele veehouderijbedrijven ondersteunt dit streven. Ontwikkelingen in de landbouw dienen echter zoveel mogelijk plaats te vinden binnen de randvoorwaarden van landschap en natuur. Wanneer aantasting van die randvoorwaarden dreigt dient waar mogelijk naar compensatie gezocht te worden binnen het landelijk gebied van Driebruggen.

Onderstaand vindt een nadere afweging plaats door de plandoelen van de sectoren te toetsen op hun gevolgen voor de landschapsstructuur en de daaraan eigen waarden van natuur en landschap.

Agrarische en aanverwante bedrijven

Gestreefd dient te worden de knelpunten (barrièrewerking spoorlijn, onvoldoende ontsluiting, te hoge grondwaterstanden) zodanig op te lossen dat de op de basis van de landschapsstructuur ontstane samenhang tussen de landbouw en de natuur- en landschapswaarden zo min mogelijk geweld wordt aangedaan. Daarbij moet bedacht worden dat peilverlagingen die groter zijn dan die welke nodig zijn om de bodemdaling te compenseren, een grote bedreiging vormen voor al die gebieden, elementen, organismen en structuren waaraan het plangebied in natuurwetenschappelijk gezicht haar waarde ontleend.

Zo zal door peilverlaging en de daarmee beoogde intensivering van het agrarisch grondgebruik de vogelstand (vooral grutto en tuureluur) negatief beïnvloed worden, het aantal greppels en minder goed onderhouden sloten (refugia's) verminderen, de vegetatie verschromelen (minder hooilandpercelen, minder bermen en sloten), een eutrofiering plaats hebben van geriefbosjes en kleine elementen langs kaden en wegbermen die daarvoor gevaar lopen te verdwijnen.

Zoals al eerder is aangegeven is de instandhouding van de waardevolle gradientsituatie ook te danken aan het afwateringssysteem en het gebruik, met name omdat het water van het veenweidegebied (zoveel mogelijk bovenstrooms gelegen) naar het kleigebied langs de rivieren stroomt en omdat de achterkade de waterscheiding tussen twee polders vormt.

Vele werkzaamheden ten behoeve van kavelinrichtingen (perceelsgrootte-wijzigingen, opheffen onregelmatige perceelsgrenzen, graven en dichten van sloten e.d.) veroorzaken een afname van de diversiteit aan milieuomstandigheden (flora, fauna, maar ook visueel, cultuurhistorisch en geologisch).

Concreet dient dit het volgende te betekenen:

- Streven naar oplossingen van de genoemde knelpunten door gemengd gebruik te maken van de genoemde oplossingsmogelijkheden zoals kavelruil, boerderijverplaatsing en veetunnels opdat de basis van de natuurwaarden zo min mogelijk aangetast wordt (extensief-intensief gebruik gradiënt) en de landschapsstructuur zoveel mogelijk intact blijft (grote open onbebouwde gebieden tegenover gesloten linten. Dit betekent dat:
  - . de mogelijkheden voor boerderijbouw (dus boerderijverplaatsing en wegenverbetering) gekoppeld dienen te worden aan de oorspronkelijke occupatiebasis, te weten: ontginningsgrenzen, weteringen, kaden, bestaande bebouwingslinten en stroomruggen van vroegere veenstromen. In concreto betekent dit dat er in het plangebied slechts zeer beperkte mogelijkheden voor boerderijverplaatsing aanwezig zijn in een smalle zone ten noorden van de spoorlijn Gouda-Woerden. Hier zal de bebouwing de open ruimte het minst aantasten, maar juist de situering van de spoorlijn accentueren;
  - . in samenhang hiermee de aanleg van nieuwe landbouwontsluitingswegen langs de spoorlijn Gouda-Woerden tussen de Hoge Brug en Papekop en in de polder Groot Hekendorp tussen de Ruige Weide en de Hekendorpse Buurt mogelijk gemaakt moet worden;

- . bestaande wegen verbeterd moeten worden waarbij
  - aandacht besteed dient te worden aan de relatie tussen wegbermen, sloten en erven, met name in de waardevolle bebouwingslinten;
  - compensatie dient plaats te vinden wanneer de huidige beplanting en bermvegetatie aangetast wordt. Hierbij kan gedacht worden aan de aanleg van nieuwe brede bermen en herplant van bomen/struiken.
- Streven naar het minstens op peil houden van de huidige grondwaterstanden in gebieden met (verspreid voorkomende) grote landschappelijke en/of natuurwaarden, gekoppeld aan een zodanige ontwateringsrichting dat de afwatering geschiedt van binnen uit de polder naar de randen.

Wijzigingen hierin zijn slechts binnen het kader van de landinrichting Driebruggen mogelijk. Geen wijziging van het grondwaterpeil is toelaatbaar voor de relatienotagebieden zodat de hier na te streven ontwikkelingen mogelijk blijven. Inlaatmogelijkheden of passering van water vanaf boerderijstroken of intensief bewerkte percelen dienen naar deze gebieden niet toegelaten te worden.
- Streven naar het vermijden van zodanige kavelinrichtingswerken dat daardoor de vele elementen (sloten, greppels, bosjes), die landschappelijk en natuurwetenschappelijk van belang zijn aangetast worden of verdwijnen. Met name de door NMF geregistreerde landschapselementen dienen binnen het kader van dit bestemmingsplan beschermd te worden tegen aantasting. Tevens dient afgraving van de in het plangebied voorkomende stroomruggen voorkomen te worden. Deze zijn, ondanks de flauwe terreinverheffingen toch markante verschijningen, die voor een begrip van de geologische ontstaanswijze van het gebied van veel betekenis zijn. Dit geldt evenzeer voor de voormalige veenstromen die nu door sloten en weteringen plaatselijk nog aangeduid zijn.
- Streven naar handhaving van de in cultuurhistorisch opzicht waardevolle boerderijstroken door het hanteren van stringente richtlijnen met betrekking tot bebouwing en beplanting.
- Streven naar reservaatvorming en het afsluiten van beheersovereenkomsten in gebieden waar sprake is van een concentratie van natuur- en landschapswaarden.
- In het veenweidegebied met grote landschappelijke en natuurwaarden dient het agrarisch grondgebruik beperkt te blijven tot het melkveehouderijbedrijf al dan niet gecombineerd met veredeling als neventak. Nieuwvestiging van veredelingsbedrijven is niet toelaatbaar. Bestaande dierveredelingsbedrijven kunnen als zodanig gehandhaafd blijven, waarbij nog beperkte uitbreidingsmogelijkheden geboden kunnen worden. Overigens dient er in het kader van de Hinderwet op te worden toegezien dat er voldoende eisen worden gesteld ter bescherming van het milieu.
- Op de stroomruggen is naast het veehouderijbedrijf ook de akkerbouw en de opengrondstuinbouw toelaatbaar. Glastuinbouw dient in het gehele plangebied te worden uitgesloten, uitgezonderd de twee nu reeds aanwezige bedrijven.

Ten aanzien van de toelaatbaarheid van silo's en windturbines dient op basis van de ruimtelijke kwaliteit een verschil gemaakt te worden tussen de bestaande boerderijstroken.

Voor het stroomruggenlandschap geldt dat de bebouwing langs de Hollandse IJssel (detail 9 van de plankaart) als waardevolle boerderijstrook aangemerkt wordt. Binnen het veenweidelandschap wordt vooral de Ruige Weide (detail 6) op grond van ruimtelijke kwaliteiten als zeer waardevol aangemerkt. Daarbij komt dat de boerderijstroken in het veenweidegebied door de ligging in het open veenweidegebied zeer kwetsbaar zijn.

Niet-agrarische functies

Nieuwe niet-agrarische functies dienen uit het plangebied geweerd te worden omdat deze de aanwezige landschaps- en natuurwaarden te zeer aantasten en functioneel niet aan het gebied gebonden zijn.

Bestaande niet-agrarische bedrijven en burgerwoningen kunnen als zodanig met beperkte uitbreidingsmogelijkheden bestemd worden.

Bij niet-agrarische bedrijven kan de behoefte aan het oprichten van windturbines eveneens bestaan maar dient niet zonder meer te worden toegestaan omdat deze bedrijven eigenlijk niet in het landelijk gebied thuishoren.

Landschap en natuur

De bescherming van de in het plangebied aanwezige natuur- en landschapswaarden dient plaats te vinden door ingrepen die onherstelbare schade aanrichten aan die waarden uit te sluiten (zie boven) en anderszins met name te noemen werken en werkzaamheden te binden aan een aanlegvergunningstelsel.

Recreatie

In tegenstelling tot de naastgelegen gebieden van de Goudse Hout en de Reeuwijkse Plassen ligt de nadruk in het gebied op het recreatieve medegebruik. Fietsen, wandelen, roeien en vissen zijn activiteiten die wat hun mogelijkheden en aantrekkelijkheid betreft heel sterk samenhangen met de agrarische functie van het plangebied en de aanwezige waarden van natuur en landschap.

Bij de aanleg van ontsluitingswegen en beplantingselementen dient rekening te worden gehouden met hun betekenis voor het recreatieve medegebruik.

Vooraf de fietsverbindingen tussen de kernen (Woerden, Gouda en ook Oudewater) en het landelijk gebied verdienen de aandacht bij het stimuleren van het recreatieve medegebruik. Zo zal een fietsverbinding gerealiseerd kunnen worden tussen Papekop en Woerden en tussen Papekop en Hogbrug.

In het plangebied bevinden zich twee kampeerterreinen (Hekendorpse Buurt) goed passend in de grote verscheidenheid in functies in dit deel van het stroomruggenlandschap. In dit gebied behoeft dan ook geen bezwaar te bestaan tegen een beperkt aantal eenvoudig ingerichte en qua maat in het landschap passende verblijfsrecreatieve voorzieningen. Met name kan daarbij gedacht worden aan kamperen in agrarische bedrijfsgebouwen e.d. en/of kampeerboerderij. Daarnaast kan hier het "kamperen bij de boer" toegestaan worden. In veenweidegebied zijn in verband met het overwegende agrarische karakter van het gebied permanente verblijfsvoorzieningen niet gepast. De zogenaamde vrije vormen van kamperen dienen evenals in het stroomruggenlandschap geweerd te worden in

Tuurluur: belangrijke verbinding tussen Oudewater en Waarder-Rijksweg A12.

verband met de mogelijke nadelige gevolgen op de gebieden met rijke flora en fauna. De enige toegestane vorm in het veenweidegebied dient het zogenaamde "kamperen bij de boer" te zijn. Ook bij de twee kampeerterreinen kan de behoefte aan het oprichten van windturbines aanwezig zijn en dient derhalve te worden toegestaan.

Milieu

Met de aanwezige leidingen dient rekening te worden gehouden. Nieuwe leidingen worden thans niet voorzien.

Verkeer

In het plan dient rekening te worden gehouden met de reconstructie van bestaande en de aanleg van nieuwe landbouwontsluitingswegen, zoals vermeld in het landinrichtingsplan Driebruggen. Tevens dient rekening te worden gehouden met de aanleg van de rondweg rond Waarder (doortrekken TW 50) en een nieuwe parallelweg ten zuiden van de Rijksweg A12. Daarbij dient steeds zorg gedragen te worden voor een verantwoorde landschappelijke inpassing.

Onderstaand wordt de concrete inhoud van de bestemmingsplanregeling toegelicht aan de hand van de gegeven bestemmingen.

Met betrekking tot de regeling wordt opgemerkt dat waar mogelijk de provinciale richtlijnen worden gevolgd zoals deze in circulaires e.d. zijn vastgelegd. Tevens is, waar mogelijk, rekening gehouden met het voorontwerp landinrichtingsplan. De landinrichting noodzaakt tot een coördinatie met de Wet op de Ruimtelijke Ordening (artikel 4 Landinrichtingswet).

Eveneens zal worden aangegeven in welke mate er veranderingen optreden ten opzichte van de vigerende bestemmingsregeling.

Het grootste deel van het plangebied heeft een agrarische bestemming, waarbij, afhankelijk van de onderkende waarden, een onderscheid is gemaakt tussen de agrarische gebieden met landschappelijke en natuurwaarden en agrarische gebieden met landschappelijke waarden. Aangezien tussen deze gebieden de overgang zeer geleidelijk is, is zoveel mogelijk naar een begrenzing door in het terrein markante punten gezocht. Hiertoe dienen bij uitstek de aanwezige watergangen of wegen (zie figuur 11).

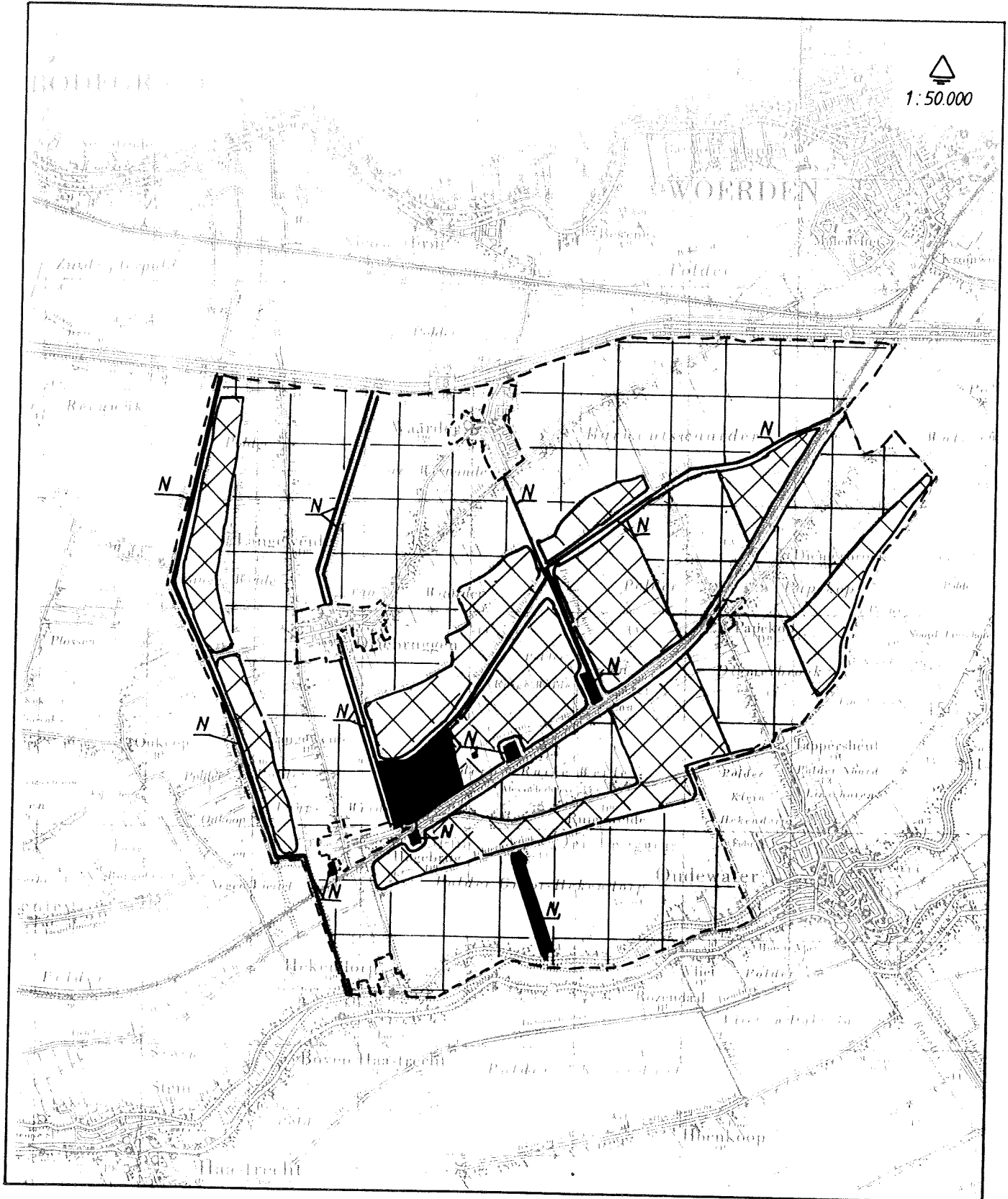
Beschrijving in hoofdlijnen

Voorafgaande aan de bepalingen betreffende de bestemming en het gebruik (hoofdstuk II van de voorschriften) wordt in de algemene bepalingen een "beschrijving in hoofdlijnen" (artikel 9) gegeven. Het nieuwe BRO biedt de mogelijkheid om min of meer concreet ingevulde, zij het kwalitatief dan wel als toetssteen, te hanteren elementen uit de toelichting, die voor een goede realisatie van het in het plan vervatte ruimtelijke beleid van groot belang zijn, langs de weg van de "beschrijving in hoofdlijnen" onderdeel van het bestemmingsplan te maken. Deze elementen zijn als zodanig niet burgersbindend maar kunnen worden gehanteerd als referentiekader voor de toetsing van vergunningaanvragen en meer in het bijzonder bij de hantering van vrijstellings- en wijzigingsbevoegdheden, alsmede de nadere eisenregeling.

Agrarisch gebied met landschappelijke en natuurwaarden (ALN)

Op grond van hun zeer grote natuurlijke betekenis en huidige functie als agrarisch produktiegebied zijn grote delen van de polder Ruige Weide, het zuidelijk daarop aansluitende deel van de Westeinder Polder, een groot deel van de Polder Papekop en Diemerbroek en de strook direct ten oosten van de Enkele Wiericke in de polder Lange Weide bestemd als agrarisch gebied met landschappelijke en natuurwaarden. De landschappelijke waarde van deze gebieden wordt vooral bepaald door de openheid ervan en de aanwezigheid van verspreid voorkomende stroomruggen. De natuurwaarden zijn vooral bepaald door de geconcentreerde aanwezigheid van bijzondere flora en fauna.

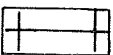
De agrarische functie in deze gebieden kan zonder meer worden voortgezet maar vanwege de aanwezige waarden zijn er beperkingen ten aanzien van het uitvoeren van werken en werkzaamheden die niet tot het normale onderhoud en beheer worden gerekend (aanlegvergunningenstelsel) en het bouwen. Dit laatste komt tot uitdrukking in de wijze waarop aan de bouwpercelen in deze gebieden vorm is gegeven en de binnen die bouwpercelen geboden bouwmogelijkheden (hoogte silo's en windturbines, mogelijkheden tot overschrijding bouwperceelgrenzen, mogelijkheden tot vestiging van nieuwe agrarische bedrijven).

N _ natuurgebied

ALN _ agrarisch gebied met landschappelijke en natuurwaarden

AL _ agrarisch gebied met landschappelijke waarden

overzicht
bestemmingslegging
N-ALN-AL
figuur 11

In het gebied is hoofdzakelijk de veehouderij als agrarische bedrijfstak toegestaan, al dan niet in combinatie met dierveredeling als neventak. Het gevoerde en gewenste beheer van de gronden laat een ander grondgebruik veelal ook niet toe. Dit beheer dient erop gericht te zijn de aanwezige waarden van natuur en landschap niet achteruit te laten gaan. Toepassing van het instrumentarium van de relatienota (beheersovereenkomsten, reservaatvorming) is denkbaar wanneer door noodzakelijke inrichtingsmaatregelen ten behoeve van de agrarische functie (peilverlaging, ontsluiting, verkaveling) deze waarden wel verloren dreigen te gaan.

Agrarisch gebied met landschappelijke waarde (AL)

Het overige veenweidegebied is op grond van de huidige landschappelijke waarde bestemd tot agrarisch gebied met landschappelijke waarden (AL). Deze landschappelijke waarde wordt, evenals in de aangrenzende ALN--gebieden bepaald door de openheid van het gebied en de aanwezigheid van stroomruggen, in samenhang met beplantingselementen etc.

In het stroomruggenlandschap is naast de veehouderij (met dierveredeling als neventak) binnen de AL-bestemming ook akkerbouw en tuinbouw op open grond toelaatbaar. De begrenzing van dit gebied is als volgt:

- in de polder Groot Hekendorp: tussen Zuringkade en Dubbele Wiericke enerzijds en tussen Achterwetering en zuidelijke plangrens anderzijds;
- in de polder Elf Viertel: tussen Tiendweg en zuidelijke plangrens.

In de directe nabijheid van de Hekendorpse Buurt komen deze vormen van agrarische bedrijfsvoering reeds in beperkte mate voor. Uitbreiding van deze gebruiksvormen wordt evenwel niet verwacht. Het aanwezige volkstuincomplex is als zodanig bestemd (Rvt).

Boerderijstroken

De bebouwbare bestemmingen in de boerderijstroken zijn overeenkomstig constante Kroonjurisprudentie ten aanzien van agrarische bebouwing in bestemmingsplannen gebaseerd op de zgn. bouwvlakmethode. Dit houdt in dat alle bedrijven en woningen zijn voorzien van een bouwperceel, waarop de (bedrijfs)gebouwen en de (bedrijfs)woning(en) dienen te worden opgericht. Ook bouwwerken als silo's, hooibergen en windturbines behoren binnen het bouwperceel te worden gesitueerd. Uitgangspunt is geweest dat elk agrarisch bedrijf over voldoende ruimte dient te beschikken om in de toekomst een eventueel noodzakelijke uitbreiding van de bedrijfsbebouwing te kunnen realiseren. Een en ander heeft er toe geleid dat de bouwpercelen voor agrarische bedrijven een oppervlakte hebben van ongeveer 1 ha, tenzij er beletsel is vanwege geriefbosjes of nabijgelegen natuurgebieden. De overige bouwpercelen zijn kleiner. Slechts in uitzonderingsgevallen omvat het bouwvlak tevens een gedeelte van de thans aanwezige geriefbosjes. Een doelmatige bedrijfsvoering, alsmede het streven naar concentratie van de bebouwing hebben hier de balans ten gunste van de agrarische bebouwing laten doorslaan. In het plangebied zijn boerderijstroken gelegen die cultuurhistorisch als zeer waardevol (de Ruige Weide, Hekendorpse Buurt) of als waardevol (Laageind, Papekopperdijk, Westeinde) worden aangemerkt.

Ten aanzien van als monument aangemerkte bebouwing is bij de bestemmingslegging aandacht besteed aan de begrenzing van de voorzijde van het bouwperceel. Op de strook tussen monument en weg is zoveel mogelijk een niet-bebouwbaar bestemming geprojecteerd.

De Rijksmonumenten worden op de plankaart door middel van een nadere aanduiding "monument" aangegeven. Door het stellen van nadere bouwvoorschriften worden de structuurbepalende elementen vastgelegd (artikel 7).

Agrarische bouwpercelen

De bouwpercelen voor agrarische bedrijven zijn in principe volledig bebouwbaar. Hierbij gelden echter de volgende regels.

Binnen een bouwperceel is slechts bebouwing ten behoeve van één bedrijf toelaatbaar. In beginsel is per bedrijf één bedrijfswoning toegestaan. Een tweede woning is via vrijstelling toelaatbaar, indien - kort samengevat - nog geen tweede woning aanwezig is en een doelmatige voortzetting van het bedrijf huisvesting van een tweede arbeidskracht op de bedrijfsgrond nodig maakt. Verwezen wordt naar artikel 10 leden 3 en 5 van de voorschriften. Gelet op het karakter van het gebied wordt het wenselijk geacht een maximale inhoudsmaat voor bedrijfswoningen op te nemen. Deze is gesteld op maximaal 600 m³ voor de eerste bedrijfswoning en op maximaal 400 m³ voor een tweede bedrijfswoning.

Bouwplannen welke betrekking hebben op bedrijfsgebouwen met een oppervlakte van meer dan 100 m² ofwel betrekking hebben op een nieuwe bedrijfswoning, dienen vooraf om advies te worden voorgelegd aan de agrarische deskundige, waarbij als toetsingscriterium geldt dat de agrarische noodzaak en doelmatigheid dient te worden aangetoond. Dientengevolge zijn in enige mate stringente voorwaarden gegeven ten aanzien van de bebouwingsdichtheid met het oog op de aanwezige specifieke waarden. Daarenboven mag er van worden uitgegaan dat vanuit een oogpunt van bedrijfsexploitatie binnen een bouwperceel "vanzelf" de nodige onbebouwde ruimten zullen ontstaan. Gebouwen moeten immers voor voertuigen en landbouwwerktuigen bereikbaar blijven.

Indien binnen het bouwperceel een maximale bebouwingsdichtheid is bereikt en een doelmatige voortzetting van het bedrijf overschrijding van de bouwperceelsgrenzen noodzakelijk maakt is het evenwel gewenst dat het plan hiertoe mogelijkheden biedt. Daarom is een vrijstellingsbevoegdheid in de voorschriften opgenomen, waarbij bepaald is dat bij overschrijding van de perceelsgrens geriefbosjes en andere karakteristieke landschappelijke elementen gespaard moeten blijven. In verband hiermee is het advies van de deskundige inzake natuur en landschap voorgeschreven. Zie verder artikel 10 leden 4 en 9.

Om in voorgaande hoofdstukken vermelde redenen, zijn in het plan slechts beperkte mogelijkheden tot nieuwvestiging van agrarische bedrijven opgenomen. Daarbij wordt nieuwvestiging slechts toegelaten binnen bestaande bebouwingslinten of langs de in het kader van de landinrichting geprojecteerde nieuwe landbouwontsluitingswegen langs de spoorbaan Gouda-Woerden. Hiertoe is in het plan een wijzigingsbevoegdheid opgenomen.

Bouwpercelen voor andere functies

De bouwpercelen voor burgerwoningen en niet-agrarische bedrijven zijn zoveel mogelijk strak bestemd op grond van de huidige situatie. Tevens is bepaald dat per bestemmingsvlak ten hoogste één woning c.q. één bedrijf is toegestaan.

De burgerwoningen hebben, overeenkomstig de provinciale circulaire aangaande niet-agrarische bebouwing in het buitengebied (d.d. april 1984), een uitbreidingsmogelijkheid tot een maximale inhoud van 400 m³.

Woningen die ten tijde van ter visie legging van dit plan reeds een grotere inhoud dan 400 m³ hebben mogen met maximaal 40 m³ worden vergroot (10%-regeling).

Bijgebouwen mogen een gezamenlijk grondoppervlak van maximaal 40 m² per woning beslaan.

Het onderscheid tussen erfbebouwing en hoofdgebouw (met de daarbij behorende uitbouwen) is niet tot uitdrukking gebracht in een uitgesplitste bestemmingslegging. Dit in navolging van het NIROV-verband tot stand gekomen rapport "Op dezelfde leest" (d.d. juni 1984). De functie van bijgebouwen is niet wezenlijk anders dan die van het hoofdgebouw, te weten: het wonen (en de daarmee direct verband houdende voorzieningen).

Bij de voormalige agrarische bedrijfswoningen (op de kaart aangeduid met: Wa) zijn echter ruimere erfbebouwingsmogelijkheden geboden. In deze situatie is er namelijk doorgaans sprake van veel vrijkomende bebouwing van de inmiddels beëindigde agrarische bedrijfsvoering. Deze bedrijfsbebouwing beslaat meestal aanzienlijk meer dan de voor burgerwoningen toelaatbare 40 m² (voor bijgebouwen). Dientengevolge is in deze gevallen gekozen voor een reële bebouwingsmaat van 100 m² tenzij op het moment van ter visie legging van dit plan minder erfbebouwing aanwezig is. Het betreft veelal beeldbepalende bebouwing waarbij de mogelijkheid voor hobbymatige activiteiten verwant met de agrarische sector wordt toegejuicht. Voor bijgebouwen geldt een maximum goothoogte van 3 meter.

Overige aspecten van de bestemmingsregeling

Agrarische bedrijven

De in het stroomruggenlandschap voorkomende glastuinbouwbedrijven zijn als zodanig bestemd (Ag). De bouwpercelen zijn in principe volledig bouwbaar met kassen. De bouwvoorschriften zijn identiek aan de bouwvoorschriften voor andere toegelaten agrarische bedrijvigheid.

Aanwezige gespecialiseerde intensieve veehouderijbedrijven en bedrijven met intensieve veehouderij als hoofdtak zijn eveneens aangegeven met een geëigende bestemming (Aiv). Daarnaast wordt in overeenstemming met de Kroonjurisprudentie de intensieve veehouderij als neventak steeds toegestaan. Ook aan andere gevestigde bedrijven wordt derhalve de mogelijkheid geboden een onderdeel van de bedrijfsvoering op deze wijze te intensiveren. Omzetting naar hoofdtak is eenwel ongewenst en als zodanig uitgesloten. Hoe lang nog sprake is van neventak-activiteiten is ter beoordeling aan de agrarische deskundige. Het advies van deze instanties is immers voorgeschreven bij alle bouwplannen met een grotere oppervlakte dan 100 m².

Belangrijke aandachtspunten bij die beoordeling zullen onder andere zijn: de verhouding van de agrarische produktie van het betreffende bedrijfsonderdeel tot de totale produktie-omvang, gemiddelde jaaromzet, het aantal arbeidskrachten dat werkzaam is op het bedrijf, de verhouding van de totale bedrijfsbebouwing tot de gebouwen waarin de intensieve veehouderij plaatsvindt.

De agrarisch aanverwante bedrijven zijn als zodanig bestemd (agrarische bedrijven, subbestemming hulp- en nevenbedrijf). De aard van de werkzaamheden van deze bedrijven heeft een sterk bedrijfsmatig karakter.

Een tweede bedrijfswoning wordt derhalve, evenals ten aanzien van de niet-agrarische bedrijven, niet toegestaan. Wanneer er sprake is van een zodanige uitbreiding van de activiteiten van het betrokken bedrijf, dan verdient verplaatsing naar een lokatie op een bedrijfsterrein aan de rand van het landelijk gebied de voorkeur.

In het voorliggende bestemmingsplan worden de volgende veranderingen in de agrarische bestemmingsregeling bewerkstelligd.

**vigerend plan Landelijk Gebied
1980 na 2e herziening**

plan Landelijk Gebied 1987

Categorie B (Agrarische bedrijven)

- nieuwvestiging agrarische bedrijven rechtstreeks mogelijk
- tuinbouw- of fruitteeltbedrijven toelaatbaar na vrijstelling (max. 2 ha glas)
- agrarische hulp- en nevenbedrijven toelaatbaar na vrijstelling
- geen regeling voor intensieve veehouderijbedrijven
- gebouwen groter dan 100 m³ dienen binnen een bouwerf te worden opgericht
- verbale omschrijving bouwerf, te weten:
  - diepte : ten hoogste 200 m
  - breedte : meer dan 40 m
  - oppervlakte: minimaal 1,4 ha
  - bedrijfsgebouw maximaal 25 m van de woning te situeren
- eerste bedrijfswoning rechtstreeks toelaatbaar; de tweede na vrijstelling, mits doelmatige bedrijfsvoering een en ander kan aantonen

Categorie C (Agrarisch gebied) en categorie CO (zone langs A 12)

- landschaps- en natuurwaarden worden niet genoemd

A (Agrarische bedrijven)

- nieuwvestiging c.q. verplaatsing van agrarische bedrijven binnen plankader beperkt mogelijk
- glastuinbouw als zodanig bestemd (Ag); fruitteelt toelaatbaar in de strook tussen de Hollandsche IJssel en de Hekendorpse Buurt
- agrarische hulp- en nevenbedrijven als zodanig bestemd (Ahn)
- intensieve veehouderij als neven-tak in het algemeen toelaatbaar; hoofdtakbedrijven als zodanig bestemd (Aiv)
- alle gebouwen dienen in principe te worden opgericht binnen een bouwperceel
- op plankaart ingetekend bouwperceel, grootte circa 1 ha, afhankelijk van de onderkende cultuurhistorische of landschappelijke waarden. Evenzo de overschrijdingsmogelijkheid van 10 m tot een maximum van 10%
- idem, max. inhoud 600 m³, respectievelijk 400 m³
- bestaande opslag van caravans gelegaliseerd; op de kaart zijn deze bouwpercelen voorzien van een nadere aanwijzing (c)

AL en ALN (Agrarisch gebied met landschaps- en/of natuurwaarden)

- expliciete vermelding en bescherming van landschaps- en natuurwaarden

**vigerend plan Landelijk Gebied
1980 na 2e herziening**
plan Landelijk Gebied 1987

-
- houten, niet voor bewoning bestemde, gebouwtjes toelaatbaar maximale inhoud: 100 m³; maximale gevelhoogte 3.50 m en onderlinge afstand van meer dan 100 m - geen aanlegvergunningenstelsel - voor categorie CO geldt: gebouwen uitsluitend mogelijk na vrijstelling van Rijkswaterstaat	- op AL overschrijding van A-perceel mogelijk na inwinnen van advies van de landschapsdeskundige. Verder zijn op deze gronden eveneens melkstallen e.d. toegestaan (dezelfde bouwvoorschriften als in geldend bestemmingsplan) - AL en ALN hebben aanlegvergunningenstelsel
-

Natuurgebied

Op grond van hun huidige zeer grote natuurlijke betekenis en hun huidige functie zijn de oostkade van de Enkele Wiericke, de kaden van de Dubbele Wiericke, de Ruigeweidse Achterkade, de Papekopperkade, de Dam, de Oostkade van Waarder, een grasland perceel aan de Papekopperkade, een aantal veenputten in de polder Ruige Weide en een perceel hooilanden in de polder Groot Hekendorp, alsmede het reservaatgebied nabij de Dubbele Wiericke ten noorden van Hogebrug tot Natuurgebied (N) bestemd.

Tevens hebben de binnen het plangebied gelegen veenputten deze bestemming gekregen.

Het gebruik van deze gronden dient gericht te zijn op het behoud en/of herstel van de hier aanwezige natuurwaarden. Voor deze gronden is een uitgebreid aanlegvergunningenstelsel van toepassing waarmee voorkomen wordt dat werken en werkzaamheden worden uitgevoerd die onherstelbare schade toebrengen aan de aanwezige natuurwaarden.

Voor zover deze gebieden niet als reservaatgebied, als bedoeld in de Relatienota, zijn aangewezen, zullen de te beschermen waarden primair met behulp van het gangbare aankoopinstrumentarium worden veilig gesteld.

Ter bescherming van de landschappelijke- en/of natuurwaarden is binnen het op de kaart met AL of ALN aangeduide gebied eveneens een aanlegvergunningenstelsel opgenomen voor het uitvoeren van bepaalde werken en werkzaamheden, zoals het vergraven of dempen van waterlopen en het kappen van houtgewassen.

Die werken of werkzaamheden die tot het normale onderhoud en/of beheer kunnen worden gerekend - zoals het scheuren van grasland ter instandhouding en verbetering van de kwaliteit van de graslanden - zijn niet aanlegvergunningplichtig gesteld.

Het aanlegvergunningplichtig stellen betekent niet, dat genoemde werkzaamheden absoluut verboden zijn, maar dat van geval tot geval bezien zal worden wat de effecten van die werkzaamheden op de landschappelijke waarden van het gebied zullen zijn en of die effecten aanvaardbaar zijn. Hiertoe wordt advies ingewonnen van de deskundige inzake natuur en landschap en de agrarische deskundige.

(Niet-agrarische) bedrijven

Op de gronden met de bestemming "bedrijven" zijn ten alle tijde bedrijven als genoemd in de categorie 1 en 2 van de Staat van Inrichtingen toelaatbaar. De bestaande bedrijven die na inventarisatie en inschaling op grond van hun activiteiten in de categorie 3 of hoger dienen te worden geplaatst, zijn naar aard en omvang specifiek bestemd overeenkomstig de thans plaatsvindende bedrijfsactiviteiten. In het geval het thans voorkomende bedrijf wordt verplaatst of opgeheven is het mogelijk het bestaande gebouwencomplex te benutten voor een type (veelal ambachtelijke) bedrijvigheid binnen categorie 1 of 2. Doel hiervan is het voorkomen van vestigingsmogelijkheden voor nieuwe (niet-agrarische) bedrijven in categorie 3 of hoger van de Staat van Inrichtingen. De vestiging van zgn. A-inrichtingen ("grote lawaaimakers") is, als logisch gevolg van het slechts toelaten van bedrijven vallend in categorie 1 en 2, eveneens nadrukkelijk uitgesloten. Daarnaast zijn detailhandelsbedrijven uitdrukkelijk uitgesloten van vestiging.

Maatschappelijke doeleinden

Onder deze bestemming vallen voorzieningen voor onderwijs, de godsdienstuitoefening, het sociale- en culturele leven e.d. Het dorps huis annex sportzaal in Driebruggen is van deze bestemming voorzien. In de bestemmingsregeling is één dienstwoning per instelling toelaatbaar gesteld.

Voorts is een aantal specifieke instellingen en voorzieningen door middel van een subbestemming aangegeven. Dit betreft:

- de subbestemming Mn: nutsbedrijven. Hieronder vallen gemalen, waterstaatswerken, transformatorhuisjes e.d. Een dienstwoning van Rijkswaterstaat valt hier eveneens onder;
- de subbestemming Mb: een begraafplaats. De huidige begraafplaats aan de Hekendorpse Buurt nabij de gemeentegrens met Oudewater (detail 9) is als zodanig bestemd. De ruimtelijke mogelijkheden zijn evenwel beperkt. Op grond van het vigerende plan is reeds de bouw van een aula en een dienstwoning mogelijk. Dit is overgenomen in het voorliggende plan.

Recreatie

De in het gebied aanwezige kampeerterrainen zijn als zodanig bestemd (Rk).

Het aantal toelaatbare standplaatsen is reeds vastgelegd in de onthefing op grond van de Provinciale Caravan- en tentenverordening, zodat in het bestemmingsplan, op dit punt een regeling achterwege kan blijven. Ingevolge de vigerende bestemmingsregeling kunnen per terrein gebouwen worden gerealiseerd tot een gezamenlijk oppervlak van 75 m² en met een goothoogte van maximaal 3.00 meter. Deze bebouwingsregeling wordt in het onderhavige plan overgenomen.

Het recreatief medegebruik van het landelijk gebied wordt toegejuicht. Het plan verzet zich niet tegen bijzondere kampeervormen zoals aangegeven in de Kampeerwet. Het zgn. "kamperen bij de boer" is mogelijk tot maximaal vijf kampeermiddelen per erf.

De dagrecreatieve voorzieningen in de vorm van fietsroutes, afgeleid van het Provinciaal Fietspadenplan, zijn eveneens op de kaart aangegeven. Daarbij is het mogelijk visplaatsen, picknickplaatsen e.d. te realiseren.

Verkeer

Deze bestemming is alleen gegeven aan openbare wegen. Landbouwwegen danwel andere particuliere wegen vallen binnen de hoofdbestemming. Een en ander is toelaatbaar, ingevolge de algemene gebruiksbeplanning, als normaal bestanddeel van het toegestane gebruik. Slechts landbouwontsluitingswegen, voor zover niet van ondergeschikt belang, zijn als zodanig op de kaart aangegeven.

Leidingen

Voor de in het gebied aanwezige leidingen is een bestemming "leidingen" opgenomen. Deze bestemming is in feite een "dubbelbestemming", immers het gebruik ten behoeve van de leidingen vormt niet het enige grondgebruik.

Ook voor het samenvallende grondgebruik, bijvoorbeeld agrarisch gebied met landschappelijke waarden (AL) of verkeer (V), zal een bestemming opgenomen dienen te worden. De bestemming "leidingen" heeft het primaat ten opzichte van de samenvallende bestemmingen, met uitzondering van de bestemming Natuurgebied en de bestemming Waterkering.

Binnen de bestemming "leidingen" zijn, ter wille van de bescherming van de leidingen, bouwvoorschriften vanwege andere bestemmingen opgenomen. Dit houdt in dat bouwwerken ten behoeve van andere bestemmingen alleen toelaatbaar zijn, wanneer de belangen van de leiding zich hier niet tegen verzetten en burgemeester en wethouders van te voren advies hebben ingewonnen bij de betrokken leidingbeheerder.

Eveneens ter bescherming van de belangen van de leiding is een aanlegvergunningstelsel opgenomen voor het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden, zoals het aanbrengen van verhardingen, graafwerkzaamheden en beplanting met houtgewassen.

Naast genoemde maatregelen welke zijn gericht op de leiding zelf, dient rekening te worden gehouden met zogenoemde risicozones nabij leidingen welke gevaarlijke stoffen transporteren, in verband met calamiteiten die zich bij de leidingen kunnen voordoen. Binnen deze zones zal de aanwezigheid van mensen zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. In het voorliggende plan is rekening gehouden met deze risicozones waarin nieuwe activiteiten zoveel mogelijk worden uitgesloten. Bestaande bebouwing is evenwel gehandhaafd.

Bij de bestemming "leidingen" is de aard van de leiding door middel van een nadere aanwijzing op de plankaart aangegeven. Het directe uit de bestemming "leidingen" voortvloeiende ruimtebeslag is in de voorschriften aangegeven. Gezien de schaal van de kaart was het niet mogelijk dit ruimtebeslag duidelijk op de plankaart aan te geven.

Water

De bestemming "water" is toegekend aan een aantal watergangen welke in het kader van de waterhuishouding een belangrijke functie vervullen voor de aan- en afvoer van water. De overige watergangen kunnen worden aangemerkt als behorend tot de agrarische percelen en zijn derhalve niet met een aparte bestemming opgenomen.

Waterkering

Aan de gronden met een waterkerende functie in de uiterwaarden van de Hollandsche IJssel, alsmede aan de kaden welke een functie vervullen als boezem- en polderkaden is de bestemming "Waterkering" toegekend. Ook hier is weer sprake van een "dubbelbestemming" omdat de betreffende gronden, behalve het gebruik ten behoeve van primair de waterhuishouding, ook nog andere functies vervullen.

Ter bescherming van de belangen van de waterkering zijn ook hier weer bouwvoorschriften vanwege andere bestemmingen opgenomen, waarbij de bestemming "waterkering" primair is gesteld. Vanzelfsprekend laat het bestemmingsplan onverlet al hetgeen in de keur of andere verordeningen is bepaald ter bescherming van de waterstaatsbelangen.

Wijzigingsbevoegdheden

Voor de uitvoering van werken of werkzaamheden (boerderijverplaatsingen, aanleg landbouwontsluitingswegen, enz.) in het kader van de landinrichting Driebruggen, die gedurende de planperiode gestalte zal krijgen, hebben burgemeester en wethouders de bevoegdheid ten behoeve van die werken of werkzaamheden het bestemmingsplan op onderdelen te wijzigen (ex artikel 11 WRO).

De wijzigingsbevoegdheid is aan burgemeester en wethouders toegekend voor:

- boerderijverplaatsing;
- nieuwe landbouwontsluitingswegen (voor zover niet van ondergeschikt belang);
- nieuwe hoofdwatertangen;
- herprofilering van bestaande wegen en watertangen.

Silo's

In aansluiting op de agrarische bebouwing is de bouw van silo's toelaatbaar. In de praktijk zullen deze bouwwerken in de directe nabijheid van bestaande gebouwen worden opgericht. Met betrekking tot de situering wordt derhalve alleen de eis gesteld dat deze bouwwerken binnen het bouwvlak dienen te worden opgericht. De algemeen toelaatbare hoogte is op 15.00 m gesteld met een vrijstellingsbevoegdheid voor burgemeester en wethouders tot 25.00 m. Slechts op de gronden voorkomend in detail 6 (Ruige Weide) en detail 9 (Hollandsche IJssel) is vanwege de daar voorkomende bijzondere waarden de hoogte bij recht toegestaan op 10.00 m gesteld.

Windturbineregeling

Het is vanzelfsprekend dat in het landelijk gebied de agrarische bedrijven en de twee kampeerterreinen in aanmerking kunnen komen voor de toepassing van windturbines. In het algemeen dienen daarenboven stringente voorwaarden te worden gesteld aan de situering en de toelaatbare bouwhoogte van bovengenoemde bouwwerken. Zo mogen windturbines alleen geplaatst worden binnen de (agrarische) bouwpercelen - derhalve niet boven op het dijklichaam - en geldt om eerdergenoemde redenen een maximale bouwhoogte van 15.00 meter. In de boerderijstroken op detailblad 6 en 9 is echter vanwege de daar voorkomende bijzondere waarden het maximum op 10.00 meter gesteld.

Voor niet-agrarische bedrijven is de toelaatbaarheid van windturbines afhankelijk gesteld van een vrijstellingsbevoegdheid van burgemeester en wethouders. Dit wordt gerechtvaardigd geacht omdat deze vorm van bedrijvigheid eigenlijk niet in het landelijk gebied thuishoort.

Vrijstelling van de bovenvermelde hoogtematen tot 25.00 m is eveneens mogelijk met dien verstande dat vrijstellingen kunnen worden verleend indien:

- vaststaat dat de hoogtelimiet van 15.00 respectievelijk 10.00 meter in het stroomruggenlandschap niet kan worden geëist, vanwege de aanwezigheid van andere bouwwerken, bomen of andere obstakels binnen het bouwperceel of daarbuiten, waardoor een doelmatige werking van de windturbine onmogelijk is en

- de hoogte van de windturbine in verhouding staat tot maat en schaal van de aanwezige bebouwing en beplanting, terwijl op afstand de windturbine één massa met de omringende bebouwing en beplanting vormt. Aan de aanwezige landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden mag derhalve geen afbreuk worden gedaan. Alvorens omtrent de vrijstelling te beslissen winnen burgemeester en wethouders het advies in van de adviseur inzake natuur en landschap. Daarnaast biedt het plan nog de mogelijkheid om via een wijzigingsprocedure windturbines tot een hoogte van 40.00 m toe te staan. Hier gelden dezelfde toetsingscriteria en adviesprocedure.

Plankaarten

De bestemmingsregeling is op de plankaart weergegeven op zes kaartbladen. Blad 1 vormt het overzichts- of hoofdblad en heeft een schaal van 1 : 10.000. Op dit blad is de ligging en begrenzing van de onderscheiden detailgebieden aangegeven. Voor deze gebieden was bovengenoemde schaal niet adequaat ten einde de diverse bouwpercelen met de nodige nauwkeurigheid in te kunnen tekenen. De bladen 2 tot en met 6 regelen de volgende gebieden:

- blad 2: Hoogeind (detail 1 en 2);
- blad 3: Oosteinde (detail 3) en Westeinde (detail 4);
- blad 4: Papekop (detail 5);
- blad 5: Ruige Weide (detail 6) en Diemerbroek (detail 7);
- blad 6: Opweg (detail 8) en Hollandsche IJssel (detail 9).

Economische uitvoerbaarheid

De werken of werkzaamheden die in het plangebied zullen worden verricht geschieden alle in het kader van de uitvoering van de landinrichting Driebruggen. Verwezen kan derhalve worden naar de exploitatie-opzet die deel uitmaakt van het (voorontwerp) herinrichtingsplan Driebruggen en de daaruit voor de gemeente voortvloeiende kosten (hoofdstuk 13 voorontwerp).

Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Overeenkomstig de door de gemeenteraad vastgestelde inspraakverordening is het ontwerp-bestemmingsplan voor de bevolking ter inzage gelegd van 29 april tot en met 15 mei. Van de mogelijkheid mondeling dan wel schriftelijk te reageren is door een twintigtal insprekers gebruik gemaakt.

De meeste mensen konden zich in het ontwerp vinden.

Vervolgens is op 15 juni 1987 een inspraakavond gehouden waarop het ontwerp door het gemeentebestuur is toegelicht en aan insprekers (zes personen) de mogelijkheid om te reageren is geboden.

De resultaten van deze inspraak zijn weergegeven in bijlage 4.